

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2018

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

Les odkladá si všetky staré listy
aj tie bez adries.
Les je les a nik ho neprerobí.
A čo má byť? Má svoje hoby.

Ale ty radšej neblúď po lese;
naplakal si sa do zásoby.
A vôbec: tu si na zlej adrese.
Les má dosť práce
s prezliekaním stromov.
Choď domov.

Miroslav Válek – Z vody

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

3. Obchod s drevom zažíva turbulentné obdobie

Po rokoch, keď časť drevárskych firiem poukazovala na nedostatok dreva od štátnych lesov pre svoje prevádzky, sa v poslednom čase situácia obrátila.

6. Feromónové lapače verzus lykožrút

Neštandardná situácia, kedy sa lykožrúty zhromažďujú v malom priestore vyvoláva vnútrodruhový boj o priestor, následnou agresiou vyúsťujúcou vzájomným ohryzom končatín.

LESY SR ukončili projekt zameraný na rozvoj včelárstva na Orave

Ako hlavný výstup projektu bola vytvorená dvojjazyčná poľsko-slovenská príručka, ktorá obsahuje informácie potrebné pre začínajúceho včelára.

7. Majstrom Slovenska medzi drevorubačmi a víťazom Oravského pohára sa stal Oravec Marek Lubas.

Nebolo to prvé víťazstvo tohto domáceho súťažiaceho. Prvý titul majstra Slovenska si Lubas z Námestova odniesol už v roku 2014.

Najlepšie družstvo horárov majú v Leviciach, v jednotlivcoch dominoval Roman Šeliga**8. Eurofondová cezhraničná cyklotrasa na východe Slovenska má dĺžku viac ako 200 km**

Na cyklotrase vybudovali tri odpočívadlá s ohniskami, stolmi, lavicami a drevené stojany na bicykle. Celkovo je na trase osadených sedem informačných tabúľ.

8. LIDL Les

V LIDL lese k dnešnému dňu rastie už rekordných 746.100 stromčekov na ploche väčšej ako 301 hektárov.

9. Prípravu na výsadbu robili aj dynamitom

Hrhovské (ne)spustnuté pôdy sa stali 49. Významným lesníckym miestom

10. LESY SR aj v tomto roku požiadali o priame podpory

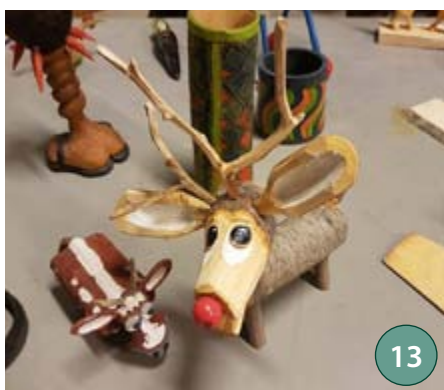
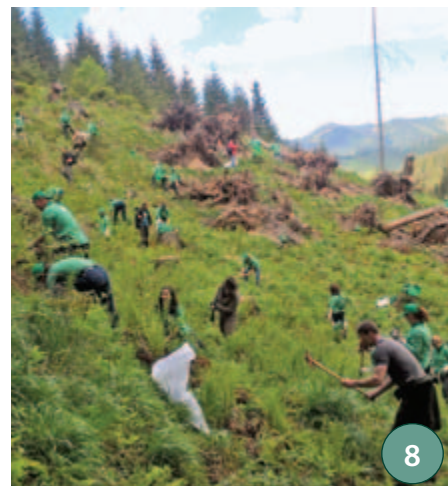
LESY Slovenskej republiky, štátny podnik podal začiatkom mája žiadosť o jednotnú platbu na plochy na Pôdohospodársku platobnú agentúru na 1295,16 ha obhospodarovanej výmery

Mestský park obsadili lesníci – Lesnícky deň v Košiciach

Pôvodný termín Lesníckeho dňa museli organizátori pre zlú predpoveď počasia preložiť, no náhradný termín sa im odvdčail slnečným dňom.

11. Zberači šípok opäť v lesoch

Odmenou najlepším zberačom šípok z jeseni minulého roku boli výlety do Lesníckeho skanzenu, Zubrej zvernice a Antonstálu.

12. Potom za plotom

Tri koly a približne meter a pol pletiva chránia to, čo tu pred mesiacom vysadili deti základnej školy. A tie tiež nezaháľali. Pribudli nové lipy, duby, javory... Sú to všetko nové prírastky Sobraneckých kúpeľov, ktoré by bez aktivít v oblasti ochrany nemali veľkú šancu ubrániť sa hladným obyvateľom lesa v tejto východnej časti Slovenska.

13. Lesnícke vrečko šuchoce nápadmi

Hmyzáci skaláci, bukový zípisník a drevený paroháč

14. Stredomorské lesníctvo na Sardínii a európska konferencia

Tradičná konferencia európskych štátnych lesov sa tohto roku konala na netradičnom mieste – na Sardínii v Taliansku. Heslom tej tohtoročnej boli „Spoločenské a environmentálne výzvy stredomorských lesov.“

Redakčná rada

Ing. Vlastimil Rezek
Ing. Jozef Bystriansky
JUDr. PhDr. Marián Nosál, PhD.
Ing. Jozef Herud
Ing. Robert Kiš
Ing. František Fodor
Ing. Július Burkovský

Šéfredaktor:

Ing. Vlastimil Rezek
Redaktori:
Mgr. Anna Šliacka (as)
Ing. Milota Nádvořníková (mn)
Stáli prispievatelia:
Ing. Milan Longauer
Ing. Viliam Stockmann

Grafická úprava:

Xepap, spol. s r. o.
www.xepap.sk

Foto na obálke:

Vlastimil Rezek

Adresa redakcie:

LESY SR, š. p.
Lesnícke a drevárske múzeum
Námestie SNP č. 23/25
960 01 Zvolen
telefón: 0918/444 278
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Bude ako (ne) bolo?

Jún je mesiac, keď sa končí jarne zalesňovanie u všetkých lesníckych subjektov. V nedávnej minulosti jeho ukončenie nebolo možné bez spoločného posedenia pri guláši na každej lesnej správe, či poľsi.

Pri súčasných problémoch v zabezpečovaní služieb v pestovnej činnosti aj spomienka na túto peknú tradíciu v nás vyvoláva veľa otáznikov, ako ďalej.

Ani v minulosti sa to nevyriešilo samo, a vždy na dostatok aj nedostatok lesných robotníčok mali vplyv spoločensko-ekonomické pomery. Väčšina z nich boli dôchodkyne, ale podstatne mladšie ako dnes.

Keď sa obzrieme do dávnejšej minulosti, tak túto činnosť vykonávala mládež od 14 do 18 rokov, lebo dospelí v jarnom období mali dosť práce v poľnohospodárstve. Preto si myslím, že tak ako bolo, už nebude, a nastal čas na odpoveď, ako ďalej.

Na takto položenú otázku je odpoveď ťažká. Aby sme ju spoločne našli, mali by sme si zodpovedať na jednoduchšie otázky.

- Dá sa zalesňovanie rozložiť na dlhšie obdobie (obaľované sadenice)?
- Dajú sa znížiť škody zverou (a tým aj náklady na ochranu mladých lesných porastov) znížením početnosti zveri?

Nielen na tieto, ale aj podobné otázky budeme musieť spoločne čo najskôr nájsť odpovede, lebo tak, ako bolo, už asi nebude.

Jozef Herud

16. Pro Silva? Na to musíte mať správne lesnícke srdiečko!

V tomto čísle vám prinášame rozhovor s prvým laureátom ceny profesora Korpela, pestovateľom OZ Prešov a členom výboru hnutia Pro Silva Slovakia Miroslavom Kováčom.

17. Projekt „Zasadil som strom“ pokračuje

Tentokrát na Čiernom Váhu, Malužinej a na Poľane

18. 130. výročie narodenia významného lesníckeho pedagóga Bohuslava Procházku**Keď si obce nevedia poradiť, pomáhajú lesníci**

Niektoré storočné duby, lipy a jasene, často viac ako 35 metrov vysoké, ohrozovali majetok a zdravie obyvateľov obce Udavské a bolo ich treba asanovať s pomocou špeciálnej techniky.

18

19

19. Miesto, kde rastú stoličky

Čo tak vyskúšať odlišný postup a vypestovať si nábytok priamo na strome za asistencie dizajnéra?

20. Historické udalosti

Vývoj Oravského komposesorátu v rokoch 1941 – 1945

21. Hranice štátov lesníkov nerozdeľujú

Návšteva delegácie lesníkov Hrvatskeho sindikatu šumarstva – spriateleneho odborového zväzu z Chorvátska pod vedením jeho predsedu Željka Kalauza.

22. Noc múzeí v Tekovskom múzeu s lesnými pedagógmi OZ Levice II. Prezentačný deň lesnej pedagogiky Spomienka na Mirka Medveďa**23. Z múzea**

Na území Slovenska sa v druhej polovici 19. storočia zakladali malé rezbárske dielne, ktoré boli spravidla spojené s rezbárskym učilišťom. Jednou z nich bola aj Mestská rezbárska škola priemyselná v Humennom, a práve z tejto školy sa v Lesníckom a drevárskom múzeu zachovali práce žiakov vo forme 85 vzoriek reliéfnej rezby.

24. Pozvánka na výlet

Kokošovské duby, jubilejný háj, Lesnícky náučný chodník Sigord, Studnička cisárovnej Sisi a Plavebný kanál Zlatá Baňa–Solivar.

25. Doprava dreva lesnou železnicou

Víglašská lesná železnica

26. Pre deti • Jazvec Mišo • Zasmejte sa • Uveríte? • Receptár**27. Kalendárium • Jubilea****28. Drevené légie náladových bytostí**

Z častí kôry a dreva je za okamih stredoveká chata z kameňa a kôry, drevená lyžička je najhlasnejšou speváčkou speváckeho zboru.

25

Obchod s drevom zažíva turbulentné obdobie

Po rokoch, keď časť drevárskych firiem poukazovala na nedostatok dreva od štátnych lesov pre svoje prevádzky, sa v poslednom čase situácia obrátila. Slovenský trh nie je schopný absorbovať zvýšenú ponuku a drevo sa podniku LESY SR postupne hromadí na skladoch. Na príčine sú kalamity v smrekových porastoch nielen na Slovensku, ale aj vo veľkej časti Európy. Podnik mal na sklade koncom mája viac ako pol milióna m³ prevažne ihličnatého dreva. O možnostiach riešenia tejto situácie a problémoch, ktoré s tým súvisia, sme sa rozprávali s obchodným riaditeľom podniku LESY SR Tomášom Kloučkom.

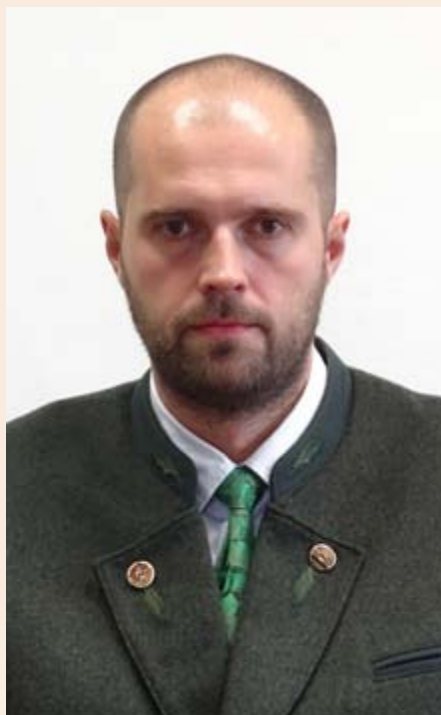
Aké kroky podnikli LESY SR v obchode s drevom na zvládnutie situácie?

V prvom rade musí zdôrazniť, že z celkového pohľadu zásob máme stav, ktorý nie je nejak neštandardný alebo vysoko krízový. Podnik má približne pol milióna metrov kubických dreva na skladoch, čo je o niečo vyššie množstvo, ktoré bolo bežné aj v minulých rokoch, a ktoré je zapríčinené čiastočne aj zmenou kvalitatívnej skladby z kalamitných ťažieb oproti plánovaným objemom z výroby, čo úplne nereflektuje požiadavky niektorých našich odberateľov. Z tohto množstva je však iba 60.000 m³, ktoré nie sú pokryté zmluvami.

Zároveň sa nám teraz zmenila situácia v kontrakte so spoločnosťou Wood Working s. r. o., a uvoľnilo sa na tento rok ďalších 99-tisíc m³ kvalitnej ihličnatej piliarskej hmoty, ktorú budeme prioritne ponúkať slovenským spracovateľom, nakoľko opakovane počas posledných rokov deklarovali, že majú málo zdrojov pre svoje prevádzky. Pokiaľ nebudú slovenskí spracovatelia javiť pružne záujem o uvoľnený objem kvalitnej ihličnatej drevnej suroviny, budeme nútení hľadať odbyt aj mimo územia SR, aby sme dokázali zabezpečiť rozumné ekonomické výsledky v predaji a zabránili znehodnoteniu nahromadenej vyťaženej drevnej hmoty.

Zrealizovali sme niekoľko kôl elektronických aukcií, tiež oslovujeme centrálnych aj regionálnych zákazníkov, ktorí sú v portfóliu odštepných závodov. Máme tu aj výsledky prieskumu regionálnych zákazníkov. Čiže vieme presne identifikovať spracovateľov dreva aj obchodníkov na úrovni odštepných závodov. Máme databázu zákazníkov, s ktorou pracujeme, no vyzerá to tak, že časť dreva budeme musieť vyviezť, drvivá väčšina regionálnych zákazníkov nejaví záujem o kvalitné piliarske sortimenty A/B/C a uprednostňujú hlavne „D“ sortiment vzhľadom na jeho cenu, a opakovane odmietajú kvalitu ABC. V lese nerastie len „D“ sortiment, teda treba, aby si to uvedomili všetci naši odberatelia... Rozhodnutie o vývoze však ešte nepadlo.

K opatreniam sme ešte pridali vo výrobe aj obmedzenie rubných úmyselných ihličnatých ťažieb, lebo prioritne sa zameriavame na spracovanie ihličnatej kalamity, čo bude mať za následok aj vplyv na

hospodársky výsledok podniku, no prvotným cieľom je boj s podkôrnikovou kalamitou.

Je zvažovaný vývoz dreva otázka politickej citlivosti tejto témy s ohľadom na verejnú mienku?

Nie! Myslím si, že by v takýchto otázkach mal prevládať zdravý rozum. Pokiaľ tu na Slovensku nie je na kvalitné piliarske výrezy ABC trh a drevo sa nám na skladoch znehodnocuje zo dňa na deň, nemôžeme sa tváriť, že je všetko v poriadku a že ideme podporovať domácich spracovateľov. Pretože je na stole otázka: „Kde sú teraz tí domáci spracovatelia?“ Domáci odberatelia nie sú schopní kúpiť a spracovať ani drevo od LESOV Slovenskej republiky vo vyššej kvalite, a to nehovorím o súkromných majiteľoch lesov. Som presvedčený, že kapacita slovenských spracovateľov nie je až taká, ako niektorí deklarujú. Opakovane sme robili a robíme ústretové opatrenia v cenovej politike, niekoľkokrát sme od 1. 1. 2018 zmenili ceny drevnej suroviny smerom nadol, umožnili sme kúpu dreva priamo z odvozných miest – lesných skladov – v iných cenových reláciách na závodoch postihnutých kalamitou. Výsledok je ten, že

o takúto hmotu sa bijú obchodné spoločnosti, a nie spracovatelia, ktorí nejavia záujem z rôznych dôvodov, a opakovane na tento stav upozorňujem.

Na druhej strane mám obavy z vývozu dreva do zahraničia z dôvodu rozdielnych technických podmienok pri preberaní dreva oproti slovenským normám a zvyklostiam. Existuje riziko, že tvrdo narazíme na požadovanú kvalitu alebo objemy dodávok najmä preto, že máme veľké rezervy pri dodržiavaní kvality dodávok aj našim súčasným odberateľom pri výrobe sortimentov samotného surového dreva. Ak sami nedodržiavame napríklad požadované nadmierky, tak ako je to definované v obchodných kontraktach, sami si vyrábame problémy.

Tento problém už pretrváva dlhší čas.

Áno, ale pokiaľ vieme, že máme centrálnych zákazníkov s elektronickými 3D-prebierkami, ktoré sú presné, merajú dĺžky, priemer, zbiehavosť, krivosť, je nelogické, že dodávame štvormetrové dĺžky, ktoré majú reálne 3,98 alebo 3,95 metra. V tomto prípade nemáme čo oponovať a musíme sa pozerať do vlastných radov.

V podniku musíme tiež nastaviť presnejší systém plánovania, čo vnímam ako veľký problém, ale bez efektívneho systému adresného plánovania nie je možné dosahovať nadpriemerné výsledky. Oddelenie obchodu musí dostávať presné informácie v reálnom čase, musí fungovať dokonalý systém analýz a prognóz ďalšieho vývoja nie len na domácom trhu, ale treba si uvedomiť, že v dnešnej dobe už s obchodom hýbe aj vývoj na svetových trhoch, ako sú Čína, Afrika alebo arabské krajiny. Presné informácie o výrobe sú dôležité na to, aby obchod mohol zákazníkom ponúkať to, čo je na skladoch.

Nie je to problém aj verejného obstarávania a dodávok lesníckych prác v ťažbe a odvoze dreva?

Nie. Verejné obstarávania sú niekedy problém, ale nielen v štátnom podniku LESY SR, no keď sa na to pozrieme bližšie, tak sú komplikované vo všetkých rezortoch. Pravda je, že inde sa nemusia vyrovnávať s agrotechnickými termínmi a vplyvom počasia, ktoré spôsobí preplánovanie realizácie ťažieb, čo má následne vplyv na zmenu

ďalších procesov, ani vplyvom biotických škodlivých činiteľov.

Určite aj my máme rezervy v procesoch VO a realizácii dodávok lesníckych prác, ale vzhľadom na veľkosť, rozsah a premenlivosť obhospodarovaného územia je asi pochopiteľné, že tento stav prináša aj každodenná prevádzka.

Je známe, že kalamita v ihličnatých porastoch nepostihla iba Slovensko, ale je vo veľkej časti Európy vrátane napríklad Bavarska, Česka alebo Slovinska. Aké sú možnosti nášho podniku v situácii, keď zvýšená ponuka dreva tlačí ceny smerom nadol aj v ostatných štátoch a naši odberatelia sa usilujú kopírovať tento trend?

Toto nie je až taký veľký problém a potvrdzuje sa to aj pri rokovaní s našimi veľkými zákazníkmi, ktorí sú na slovenskom trhu mienkotvorní. Samozrejme, stretávame sa aj s tým, že nám niektorí vyčítajú, že drevo je v Čechách lacnejšie. Treba si však uvedomiť, že pri dovoze z Čiech je cena dopravy 15-17 €/m³ a po započítaní tejto položky sme konkurencieschopní. Z toho, čo sa teraz deje v Európe a najmä v obchode a ťažbe dreva, je pre nás dôležitá jedna vec, a síce to, že chýbajú vagóny, čo komplikuje to pohyb dreva v smere ku spracovateľom mimo regiónu producenta.

Získať potrebný počet vagónov je veľký problém. Urobili sme pokus na OZ Prievidza, kde sme uvoľnili 800 m³ čerstvej hmoty pre spracovateľa z Rumunska. Chceli sme vidieť, ako vychádzajú kvalitatívne prebiecky. Dodnes sme túto skúšobnú dodávku neukončili pre nedostatok vagónov. Po dvoch mesiacoch chýba dodať ešte 300 m³, pričom súkromný sektor a obchodníci boli doteraz v tomto šikovnejší. Robíme opatrenia na to, aby sme naviazali priamu spoluprácu s Cargom a vedeli pružne reagovať na požiadavky.

LESY SR, š. p. , aj vplyvom požiadaviek veľkých domácich spracovateľov na dodávku drevenej suroviny certifikovanej systémom FSC a situácii na európskych trhoch pristupujú k rozhovorom a dohodám vedúcim k možnému zvýšeniu zdrojov, ktoré budú mať certifikát FSC.

Takže cena dreva nie je zásadný problém?

Aj cena je v niektorých prípadoch problém, ale ako vidíte, do obchodu vstupuje veľa ďalších faktorov. Je zaujímavé, ako rýchlo na zmeny cien u nás reagujú obchodníci a vedia ihneď odobrať drevnú hmotu za ceny, o ktorých naši spracovatelia vravia, že sú z našej strany pre nich likvidčné. Tak sa pýtam – ako to, že to obchodníci dokážu a chcú za tieto ceny odobrať, a kam drevo na trhu umiestňujú, ak máme tak „zle“ nastavenú cenovú politiku??

Ja rozumiem požiadavkám spracovateľov v SR, že sa snažia ušetriť každé euro

a strážia si ekonomiku svojich firiem, no my sme tiež povinní pri hospodárení s majetkom štátu hospodáriť čo najefektívnejšie. Štátny podnik zamestnáva takmer 3600 zamestnancov a má záväzky aj voči nim a následne aj voči zriaďovateľovi. Ja určite nepôjdem cestou nekonečného znižovania cien na domácom trhu len preto, aby som vyhovel požiadavkám domácich spracovateľov ak bude možnosť čast' suroviny predať za výrazne vyššie ceny na iných trhoch.

Chystáte teda v podniku LESY SR zmeny cien niektorých sortimentov?

Už pred dvoma týždňami (v polovici mája...pozn. red.) sme urobili prvú úpravu cien a všetky naše OZ boli vyzvané, aby navrhli ceny sortimentov tak, aby boli z ich pohľadu konkurencieschopné. Závodom iba odporúčame ceny sortimentov, no často sa stáva, že ich ceny sú oproti našim odporúčaniam o dve až tri eurá vyššie. Takže s cenami pracujeme a naše odštepné závody dostali voľné ruky. Jediné, na čom sme trvali, bolo zvýšenie ceny u sortimente III.D, po ktorom je enormný dopyt. Zároveň sme umožnili na OZ Námestovo predaj dreva v surových kmeňoch z odvozného miesta v skúšobnom objeme 20-tisíc m³ v cene 60 €/m³. Oznam bol zverejnený na webe LESOV SR, informovali sme odberateľov, a výsledkom bolo, že za týždeň máme 20-tisíc m³ ihličnatej hmoty v kvalite ABC predaných.

Vysoké zásoby kalamitného dreva na odvozných miestach prinášajú riziko šírenia podkôrneho hmyzu naspäť do porastov, najmä ak zoberieme do úvahy rýchly nástup leta s vysokými teplotami.

Situácia nie je dobrá. Samozrejme, aj preto sa snažíme napriek situácii na trhu urýchlene zobchodovať najmä zásoby na odvozných miestach aj takýmto netradičnými postupmi. K samotným vysokým teplotám, ktoré urýchľujú vývoj jednotlivých štádií lykožrúta, ešte navyše negatívne prispieva nedostatok zrážok. Ten jednak oslabuje stromy v porastoch a tiež neprospeje už vyťaženému drevu. Výsušné trhliny znižujú kvalitu výrezov.

V tejto turbulentnej situácii vidím výrazný benefit pre štátny podnik, ale aj pre odberateľov, a tým sú dlhodobé zmluvy. Už aj naši najväčší odberatelia si začínajú uvedomovať, že dlhodobé zmluvy sú výhodné. Situácia s prebytkom kalamitnej hmoty čo čoskoro pomíne a všetci tí, ktorí sú teraz krátkodobí obchodníci a vysvetľujú, že vedia kúpiť lacnejšie drevo v Čechách, sa nepozerajú na to, že o rok, o dva, bude situácia trochu iná a čerstvej ihličnatej hmoty bude nedostatok.

Dostali sme sa k problému dodávok firmám, ktoré s drevom okrem iného aj ob-

chodujú. LESY SR opäť zaviedli do svojich obchodných zmlúv ustanovenie zakazujúce predaj dreva tretím stranám. Dará sa tento bod zmlúv kontrolovať?

Áno, už v krátkom čase dostanú niektoré firmy výpoveď zmluvy z dôvodu porušenia obchodných zmluvných podmienok.

Má podnik ťažkosti aj v obchode s listnatým drevom?

V listnatom dreve nie je absolútne žiadny problém, dopyt odberateľov prevyšuje možnosti dodávok.

Aké opatrenia okrem už vyššie uvedených chystáte, aby sa obchod s ihličnatou guľatinou viac rozhybal?

S riaditeľmi OZ musíme nájsť spoločnú reč v tom, aby tok informácií bol presnejší a pružnejší, nielen smerom zo závodov k ústrediu ale i medzi odštepými závodmi navzájom. Tam podľa môjho názoru komunikácia zlyháva.

Máme 25 riaditeľov OZ vrátane OZLT a Semenolesu. Tam by mala byť komunikácia oveľa intenzívnejšia. Nedá sa stavať k akejkolvek problematike, že ja som tu, a toto je náš závod, a my to dokážeme! Sme všetci jeden subjekt a každá zmena, ktorú niekto urobí, sa prenáša na všetkých ostatných.

Vráťim sa k riešeniu relatívne vysokých zásob ihličnatého dreva pomocou zníženia cien. Aký bude mať tento krok dopad na hospodársky výsledok?

Samozrejme, že zníženie cien bude mať nejaký vplyv na tržby a hospodársky výsledok. Tým, že sa snažíme predávať drevo z odvozných miest a čast' aj v dĺžkach, znížime cenu, optimalizujeme náklady vo výrobe.. To je jedna časť problematiky. Druhá strana mince je, čo sa stane, keď drevo nepredáme a zostane niekoľko mesiacov na sklade. Kvalita bude postupne klesať a nakoniec predáme aj tak za zníženú cenu. Mňa hlavne zaujíma po všetkých cenových úpravách dosiahnutá výsledná priemerná cena, to je dôležité.

Aký je výhľad v obchode s drevom na najbližšie obdobie?

Je tu jedna skutočnosť, ktorá nám dáva určitú nádej do budúcnosti. Ceny reziva na svetových trhoch napriek relatívnemu prebytku guľatiny stúpajú. Nehovoríme teraz o slovenskom trhu. To znamená, že aj platobné a odbytové možnosti našich obchodných partnerov by mohli byť v krátkom čase v lepšej kondícii a pomôžu nám vyriešiť súčasné disproporcie ponuky a dopytu.

Ďakujem za rozhovor

-vr-

LESY SR ukončili projekt zameraný na rozvoj včelárstva na Orave.

Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik, Odštepny závod Námestovo spolu s cezhraničným partnerom z Poľska – s Nadleśnictwem Wisła – ukončili projekt „Spooločným vzdelávaním o chove včiel pre uplatnenie v praxi v Beskydách“ (INT/EB/ZA/3/II/A/0056).

Hlavným cieľom mikroprojektu bolo prostredníctvom piatich vzdelávacích seminárov zvýšenie úrovne vedomostí a znalostí o chove včiel v Beskydskom regióne pre odbornú verejnosť z radov poľských a slovenských lesníkov, ako aj študentov stredných škôl so zameraním sa na lepšie možnosti uplatnenia v praxi. Projekt bol realizovaný v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja ako mikroprojekt v programe INTERREG V-A Poľsko – Slovensko.

Ako hlavný výstup projektu bola vytvorená dvojazyčná poľsko-slovenská príručka, ktorá obsahuje informácie potrebné pre začínajúceho včelára, poznatky z jednotlivých seminárov, celoročný kalendár včelára s popisom jednotlivých úkonov pri starostlivosti o včelstvá a ďalšie potrebné teoretické poznatky.

Žilinský samosprávny kraj

Feromónové lapače verzus lykožrút. Treba sa obávať takto odchytených jedincov?

Najčastejším spomínaným druhom chrobáka v lesoch Slovenska je lykožrút. Maličký, päťmilimetrový hnedočierny chrobáček valcovitého tvaru, ktorý hubí naše lesy. Morfológia a priebeh života lykožrúta je nám známa, no správanie sa lykožrútovej je stále pre nás veľkou neznámou. Ako sa správa v kritických situáciách, a čo sú pre lykožrúta kritické situácie? Čo ovplyvní jeho správanie? Čo urobí, keď mu vytvoríme stres? Ako zamedziť jeho nezdravému množeniu? Najúčinnejšia, okrem chemických postrekov, je asanácia – odkôrňovanie padnutých stromov, a tým zamedzenie prístupu potravy. Čím menej potravy, tým menšia populácia lykožrúta. A čo feromónové lapače? Feromónové lapače sú bežnou súčasťou monitoringu výskytu lykožrúta v lese. Často používanou veličinou na vyjadrenie populačnej hustoty podkôrneho hmyzu je počet odchytených imág do feromónových lapačov. Používajú sa pri hodnotení početnosti, vedcom a výskumníkom uľahčujú odchyt chrobákov, ktoré sa využívajú na experimenty. A tu si kladíme dôležitú otázku: už ste sa niekedy pozreli na lykožrúta odchyteného feromónovým lapačom?

Na výskumnej stanici štátnych lesov TANAPu sme sa pozreli lykožrútom na zúbok a otestovali rôzne situácie, a našli sme odpovede na naše otázky. Prvý pohľad do vaničky lapača nám prezrádza vysokú aktivitu lykožrútovej. Sú tam stovky, niekedy až tisícky chrobákov, ktoré sa nekontrolovane hemžia. Napodobnili sme túto situáciu v laboratóriu a pomocou mikroskopu a kamery sme sledovali čo sa tam deje. Zistili sme, že zhromažďovaním lykožrútovej vo vaničke lapača dochádza k vyvolávaniu stresovej situácie. Táto neštandardná situácia, keď sa lykožrúty zhromažďujú v malom priestore vyvoláva

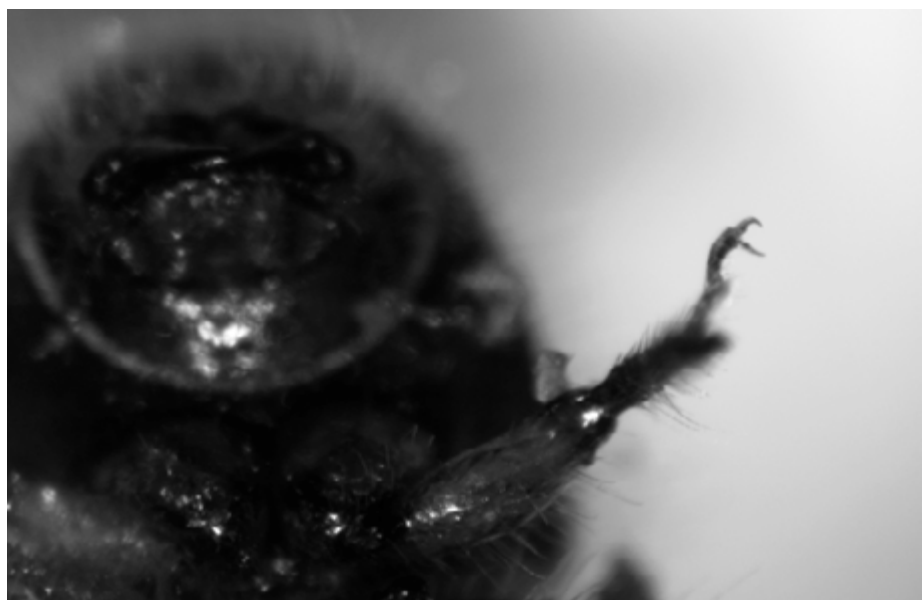

Amputované končatiny vyvolané stresom zo straty priestoru.

vnútrodruhový boj o priestor, následnú agresiu vyúsťujúcu do vzájomného ohryzu končatín.

Aj zdanlivo banálny výskum, môže mať veľký význam. Analýzou vplyvu stresu v obmedzenom priestore sme poukázali na ich silné agresívne správanie lykožrúta vedúce k mutilácii (zmrzačeniu, poškodeniu). Následnými pokusmi sme dokázali, že mutilované jedince strácajú vitalitu, schopnosť prichytiť sa na kôru stromov a zavrtávať sa do kôry. Efekt tohto vnútrodruhového boja je rýchly. Stačí iba hodina a takto nachytené lykožrúty vo feromónových lapačoch už nie sú životaschopné. Obavy lesníkov z náhodného úniku lykožrútovej z lapačov je veľký. No už si môžu vydýchnuť, už sa nemusia obávať toho, že lykožrút opäť napadne strom a založí si novú rodinu. Po týchto poznatkoch vieme, že lykožrút už nie je schopný plnohodnotného života a hynie vplyvom hladu a vyčerpania v lapači. Týmto experimentom môžeme kategorizovať feromónové lapače ako efektívnu reguláciu populácie lykožrúta, nie len ako nástroj na jeho monitoring.

Silvia Mudrončeková
Výskumná stanica ŠL TANAP

Neпоškodená končatina s pazúrikmi, vďaka ktorým je lykožrút schopný chodiť a udržať sa na kôre stromu.

Majstrom Slovenska drevorubačov a víťazom Oravského pohára sa stal Oravec Marek Lubas

Májová súťaž Drevorubač 2018 v Námestove priniesla víťazstvo Marekovi Lubasovi z Rabče pred českým reprezentantom Jiřím Andělem a tretím Tomášom Kvasničákem. Na štvrtom mieste medzi 36 pretekármi skončil Poliak Tobiasz Berger. Nebolo to prvé víťazstvo tohto domáceho súťažiaceho. Prvý titul majstra Slovenska si Lubas z Námestova odniesol už v roku 2014, a v tom istom roku získal titul svetového šampióna v práci s motorovou pilou v kategórii juniorov.

Oravci z podniku LESY SR zorganizovali Drevorubača už po dvanásťkrát, no po prvý raz ako spoločnú súťaž aj pre žiakov stredných škôl s lesníckym zameraním. „To bol jeden z dôvodov, prečo sa oproti predchádzajúcim ročníkom menil termín súťaže z augustového na májový,“ povedal riaditeľ OZ Námestovo a zároveň riaditeľ celej súťaže Jozef Herud.

Na pomyselnú štartovaciu čiaru sa postavilo 36 pretekárov rovnomerne rozdelených na žiakov, profesionálov z ČR a najlepších drevorubačov zo Slovenska. Českí majstri motorovej píly sa na pretekoch zúčastňujú pravidelne. Veď prvé štyri ročníky tejto súťaže v rokoch 2002 – 2005 ovládli práve pretekári spoza rieky Moravy.

Na účastníkov čakalo 10. a 11. mája už tradične päť súťažných disciplín. „Najviac hodnotené sú stínka stromu a odvetvovanie,“ hovorí hlavný rozhodca súťaže Viliam Záhumenský. Okrem presnosti alebo rýchlosti sa v jednotlivých disciplínach hodnotí nepreberné množstvo ďalších kritérií. Napríklad u stínky môže každý súťažiaci získať maximálne 400 bodov, no za každý centimeter, o ktorý padne strom mimo presného stredu, sa jeden bod strháva. Ďalšie trestné body dostane súťažiaci

napríklad za predčasný štart, nedodržanie maximálneho limitu päť minút, nesprávnu výšku pňa, poškodenie kmeňa, nesprávny uhol zárezu a nesprávny výškový rozdiel medzi rovinou zárezu a rovinou hlavného rezu. Trestné body sa udeľujú aj za neskoré opustenie priestoru do bezpečnej zóny.

U paralelného odvetvovania, pri ktorom sa v priamom súboji porovnávajú dvaja susediaci pretekári z celkového poradia, sa okrem času trestnými bodmi hodnotí aj poškodenie kmeňa nad päť milimetrov, či ponechanie hrčí vyšších ako päť milimetrov. Šestmetrové kmene o priemere 14 cm majú nasadených 30 vetví rovnakej dĺžky a priemeru. Keď zoberieme do úvahy, že najlepší pretekári dosahujú časy pri odvetvovaní pod 20 sekúnd, a to bez hlbokých zárezov a bez ponechaní zbytočných hrčí, je ľahko si zrátať, koľko času môžu jednej vetve venovať.

Hoci stínka a odvetvovanie sú kráľovskými disciplínami súťaže, svoje úskalia majú aj ostatné tri disciplíny. Prvou je výmena reťaze, ktorá je na prvý pohľad iba otázkou rýchlych a šikovných rúk. Problém je však ukrytý v detailoch. Po výmene reťaze, ktorá samozrejme zahŕňa aj otočenie lišty, dostane pretekár do ruky pílu až pri ďalších disciplínach, ktorými sú presný a kombinovaný rez. Stačí trochu nepozornosti, slabo pritiažená lišta alebo zle napnutá reťaz, a body z týchto disciplín sa po spadnutí reťaze strácajú rovnako rýchlo, ako nádej na dobré umiestnenie.

Odštepny závod Námestovo po dohode s generálnym riaditeľstvom organizuje Drevorubača od roku 2012 každý druhý rok. Výhodou oproti pôvodnému augustovému termínu je možnosť účasti žiakov a prilákanie detí základných škôl. Napriek priaznivému počasiu však účasť divákov sklamala. Najmä pri najzaujímavejšej disciplíne – paralelnom odvetvovaní, ktorá sa vždy v predchádzajúcich ročníkoch uskutočnila v sobotu, bol v piatkové popoludnie záujem obyvateľov Námestova a jeho okolia minimálny. -vr-

Najlepšie družstvo horárov majú v Leviciach, v jednotlivcoch dominoval Roman Šeliga

Najlepším horárom na rok 2018 sa po víťazstve v súťaži Naj horár na Donovaloch stal Roman Šeliga z odštepneho závodu Považská Bystrica pred Ladislavom Vajčíkom z domáceho OZ Slovenská Ľupča a Pavlom Kohútom z OZ Levice. OZ Levice zároveň vyhrali aj súťaž družstiev pred OZ Rimavská Sobota a OZ Slovenská Ľupča. Medzi 93 štartujúcimi sa v piatok 25. mája nestratili ani naše lesníčky, keď na peknom 52. mieste v celkovom poradí skončila Lucia Miňová zo Sobraniec, na 62. mieste Anka Sliacka z Banskej Bystrice a tretia medzi ženami bola Mária Vlčáková z Levíc. -vr-

Eurofondová cezhraničná cyklotrasa na východe Slovenska má dĺžku viac ako 200 km

V utorok 22. mája bola otvorená cyklotrasa projektu „ Propagácia prírodného a kultúrneho dedičstva poľsko-slovenského pohraničia prostredníctvom cyklotrasy,“ realizovaná medzi Lesy SR, š. p., Odštepny závod Vranov nad Topľou, a Nadlesnictwo Rymanow. Po slávnostných fanfárah trubačov na jednom z odpočinkových miest cyklotrasy pred altánkom zazneli príhovory generálneho riaditeľa podniku LESY SR, š. p., Ing. Mariana Staníka, zástupcu riaditeľky RDLP Krosno Mareka Mareckého, riaditeľa úradu Prešovského samosprávneho kraja Jozefa Cvoligu, ako aj národného cyklokoordinátora Petra Klučku. Cyklistickí účastníci si následne vyzdvihli bicykle, nasadili helmy a po slávnostnom otvorení trasy za zvuku trubačov vyrazili na prvú jazdu cyklotrasou.

Poľskí kolegovia prichystali ešte náročnejší úsek cyklotrasy, na ktorý cyklisti vyrazili po príhovoroch vedúceho nadlesníctva Pawła Panasa, riaditeľa OZ Vranov nad Topľou Jozefa Šimkanina a generálneho riaditeľa Mariana Staníka.

Územie, na ktorom sa cyklotrasa nachádza, patrí do CHKO Východné Karpaty, Vtáčie územie Laborecká vrchovina, NPR Mokré lúky Čertižné, Chránený areál Driečna, Vrch Čertov kameň a Krásny Brod.

Cieľom trasy pre cykloturistiku, bude okrem samotného športového významu aj propagácia ochrany prírody, histórie dotknutého územia a rozvoj turistiky v mikroregióne.

Trasa je umiestnená v katastrálnom území obce Driečna, kde prechádza z poľskej strany cez najvyšší vrch Stropkovského okresu Kút v nadmorskej výške 697 m n. m. Pokračuje lesnými porastmi v dĺžke 2 km, napája sa na lesnú cestu Driečna, pokračuje po ceste v dĺžke 2 km, prichádza do obce Driečna, a tu pokračuje po verejných komunikáciách v dvoch okruhoch.

Okruh 1 – Driečna, Vladiča, Staškovce, Makovce, Havaj, Malá Poľana, Miková a späť Driečna. Dĺžka okruhu 20 km.

Okruh 2 – Driečna, Miková, Rokytovec, Krásny brod, Medzilaborce, Habura, Čertižné a pokračuje na prechod s poľskom. Dĺžka trasy 38 km.

Celková dĺžka cyklotrasy na slovenskom aj poľskom území je 203 km. Na Slovenskom území je to 53 km, z toho približne 2 km v lesných porastoch na nespevnených chodníkoch, 2,5 km po spevnených lesných

cestách a 48,5km po spevnených verejných komunikáciách. Na cyklotrase sa vybudovali tri odpočívadlá, ktoré sú určené na krátke zastávky cyklistov (s kapacitou cca 10 cyklistov). Na odpočívadle je ohnisko so stolmi s lavicami a drevené stojany na bicykle. Celkovo je na trase osadených sedem informačných tabulí, ktoré poukazujú na špecifika daného regiónu, ako aj na krásy prírody. Na každej tabuli je zobrazená mapa cyklotrasy aj s miestom, kde sa nachádza samotná tabuľa.

Táto cyklotrasa bola budovaná z finančného príspevku č. INT/EK/KAR/1/I/B/0016 Propagácia prírodného a kultúrneho dedičstva poľsko-slovenského pohraničia prostredníctvom cyklotrasy. Vedúcim partnerom je Nadlesnictwo Rymanow, partnerom je Odštepny závod Vranov nad Topľou. Výdavky hlavného partnera (Nadlesnictwo Rymanow) sú vo výške 77.880,95 € (56,13%), partnera (OZ Vranov nad Topľou) 60.871,12 € (43,87%).

Ján Zengevald,
foto: Michal Dobranský
OZ Vranov

Za vidinou zelených Tatier

Nie reči, ale mravčia práca dokáže zachrániť a obnoviť to, čo prírodné živly zmenili. Nikoho neteší pohľad na odlesnené svahy Nízkych a Vysokých Tatier po veternej kalamite Žofia z roku 2004 a následnej podkôrníkovej kalamite. S tou ešte aj v súčasnosti zvädzajú boj smrečiny a lesníci, ktorí sa o ne starajú. Našťastie sa nájdu aj spoločnosti, ktorým záleží na tom, v akom prostredí žijeme a akú ekologickú stopu po sebe zanechávame. Ukážkovým príkladom je spoločnosť LIDL, pretože v LIDL-lese k dnešnému dňu rastie už rekordných 746.100 stromčekov na ploche väčšej ako 301 hektárov. Zaslúžili sa o to nielen zamestnanci tejto spoločnosti, ale všetci tí, ktorí si v spomínanom obchodnom reťazci zakúpili 1,5l fľašu minerálnej vody Saguario v rámci kampane Voda pre stromy a v neposlednom rade lesníci a lesní robotníci, ktorí umožnili realizáciu výsadby a vlastnoručne vysadili prevažnú časť zo spomínaných stromčekov.

Tohtoročných 185.000 stromčekov sa začalo vysádzať vo štvrtok 11. mája v Nízkych Tatrách. Viac ako 60 zamestnancov spoločnosti Lidl sa snažilo počas tejto výsadby sa na území Lesnej správy Malužiná prekonať slovenský rekord v počte vysadených stromčekov za jeden deň a zlepšiť svoj vlastný historický zápis spred roka.

Pracovníci spomínanej spoločnosti vysadili nakoniec v priebehu dňa až 8.000 stromčekov, čím sa im opätovný zápis do slovenskej knihy rekordov podarilo

Prípravu na výsadbu robili aj dynamitom

Hrhovské (ne)spustnuté pôdy sa stali 49. Významným lesníckym miestom

Vápencové stráne Slovenského krasu lemujúce hlavnú cestu od Sorošky po Moldavu nad Bodvou sa stali v minulosti vplyvom ľudskej činnosti a silnej erózie pustým holým kopcom a boli považované za nezalesniteľné územie. Zeleň na tieto spustnuté svahy vrátili v päťdesiatych rokoch minulého storočia lesníci náročnými postupmi s použitím výbušnín na hĺbenie jám, následným donášaním úrodnej zeme a opakovaným vysádzaním odolných drevín. Výnimočný lesnícky počin minulosti si právom vyslúžil označenie Významné lesnícke miesto a 10. mája mu bola odhalená tabuľa na znak úcty k našim predchodcom a na pamäť budúcim generáciám s množstvom informácií a fotografií. Ide v poradí o 49. významné lesnícke

Odhalenie tabule VLM

miesto, ktoré je súčasťou siete tvorenej garantom projektu – Lesníckym a drevárskym múzeom vo Zvolene, organizačnou súčasťou LESY SR, š. p.

zrealizovať. V strmom svahu pribudlo viacero druhov drevín – jedľa, borovica, smrek, buk, javor a jaseň. Keďže išlo o slovenský rekord, všetko bolo pod drobnohľadom. Najskôr treba vykopať jamku s dostatočným obsahom pôdy (nie len kamenia) pomocou motyky a krompáča a potom do nej vysadiť stromček. Samozrejme zeleným hore ☺ a zahrnúť ho zeminou. Každý stromček bol skontrolovaný lesníkmi, pretože aj od kvality výsadby záleží miera ujatosti stromčekov základu budúceho lesa.

Na pamiatku tejto výsadby už tradične generálni riaditelia LESOV SR a LIDLu odhalili pamätnú tabuľu na lesnej správe Malužiná. „Projekt Voda pre stromy je príkladom úspešnej spolupráce štátneho podniku a súkromného sektoru. Nemá pre slovenské lesy iba materiálny prínos. Dôležité je najmä zapojenie verejnosti do odstraňovania následkov vyčínania prírodných živlov,“ povedal generálny riaditeľ podniku LESY Slovenskej republiky Marian Staník.

-as-

Symbolické ukončenie jarného zalesňovania

Dožínky na konci leta, keď poľnohospodári oficiálne končia žatvu obilia, pozná asi každý. Na lesnícke dožínky, ktoré nesymbolizujú žatvu, ale naopak, ukončenie výsadby nového lesa, sa však v priebehu času takmer zabudlo. Túto málo známu tradíciu nám pripomenuli lesníci a folkloristi z okolí Rožňavy pri vyhlasovaní Významného lesníckeho miesta v Hrhove. Súčasťou tohto podujatia bola ukážka tradičného ukončenia jarného zalesňovania. O pripomenutie si pekných zvykov a tradícií, ktoré sa z našich hôr už vytrácajú, sa postaral folklórny súbor Hôra z Rejdovej. Generálny riaditeľ štátneho podniku Marian Staník prijal z ich rúk symbolický jedľový veniec a zasadil „poslednú“ sadeničku jarného zalesňovania. Hlásenie o priebehu zalesňovania podal výrobnotechnický riaditeľ štátneho podniku Jozef Bystriansky. „Štovky pracovníkov zalesňovali

na pracoviskách po celom Slovensku od Holíča na hraniciach s Českou republikou až po Vyšné Nemecké na hraniciach s Ukrajinou. Zalesnili sme 1907 ha lesa a vysadili sme 8,2 milióna sadenic,“ odznelo počas podujatia z jeho úst.

Popisovanie dobového zalesňovania svahov

Mestský park obsadili lesníci – Lesnícky deň v Košiciach

Posledný májový utorok patril košický mestský park lesníkom a deťom základných škôl. Na 25 stanovištiach si deti, ale aj dospelí mohli vyskúšať strieľanie šípov z luku, pílenie dreva, dozvedeli sa, ako sa správať v prírode, ale aj to, ako rozoznať stopy zvierat či semená rastlín. Zaujalo vystúpenie sokoliarov sv. Bavona zo Štiavnických Baní. Žiaci si mohli vystrúhať ceruzky alebo vyrobiť medailóny z dreva. Kolegom z košického OZ prišli na pomoc aj lesní pedagógovia z ďalších OZ východného Slovenska.

Lesnícke dni organizujú LESY SR spolu s Mestskými lesmi Košice. Pôvodný termín Lesníckeho dňa museli organizátori pre zlú predpoveď počasia preložiť, no náhradný termín sa im odvdáčil slnečným dňom. Do parku prišlo viac ako 300 detí.

-vr-

LESY SR aj v tomto roku požiadali o priame podpory

Slovenskí poľnohospodári môžu každoročne žiadať o priame podpory, ktorých podmienky upravuje legislatíva EÚ a SR. Priame podpory sa vyplácajú zo štátneho rozpočtu SR a refundujú z rozpočtu EÚ. Štátny podnik, ako žiadateľ, nie je výnimka.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, majú možnosť poberať priame podpory zo zdrojov Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu a taktiež zo zdrojov Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka, ktoré zastrešuje Pôdohospodárska platobná agentúra. Ide o jednotnú platbu na plochu, alebo platbu na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie, alebo platbu pre oblasti s prírodnými obmedzeniami alebo inými osobitnými obmedzeniami.

Výmera obhospodarovaných plôch v žiadosti o priame podpory v roku 2018

OZ	Odštepny závod	Celková obhospodarovaná výmera plôch (ha)	z toho orná pôda (ha)
1	Šaštín	3,99	0
2	Smolenice	41,71	3,54
4	Levice	172,78	114,84
5	Topoľčianky	148,01	2,88
6	Prievidza	46,00	7,32
7	Trenčín	37,48	10,38
8	Pov. Bystrica	9,51	0
9	Žilina	0,00	0
10	Čadca	0,00	0
11	Námestovo	0,00	0
12	Lip. Hrádok	25,40	0
13	Beňuš	0,00	0
14	Čierny Balog	0,00	0
15	Slovenská Ľupča	0,00	0
16	Žarnovica	11,92	0
18	Kriváň	79,22	0
19	Rim. Sobota	84,72	14,53
20	Revúca	318,84	0
21	Rožňava	156,51	24,63
22	Košice	0,00	0
23	Prešov	82,02	3,02
25	Vranov	37,30	8,11
26	Sobrance	39,75	2,4
Spolu		1295,16	191,65

Od minulého roku sa žiadosť podáva v aplikácii pre geopriestorovú žiadosť GSAA, kde sa priamo zakresľujú plochy a aj vyplňa už konkrétna žiadosť.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik podali žiadosť o jednotnú platbu na plochy na Pôdohospodársku platobnú agentúru začiatkom mája tohto roku na 1295,16 ha obhospodarovanej výmery bez zaťaženia dobytčou jednotkou, z toho orná pôda predstavuje 191,65 ha (tabuľka). Žiadosť bola predložená jednotne, pričom na spolupráci sa podieľalo 16 odštepnych závodov. Predpokladaný objem finančných prostriedkov pri minuloročných jednotkových cenách to predstavuje pre LESY SR, š. p. 265 tis. €. Pre porovnanie, štátny podnik v minulom roku podával žiadosť na 1217,67 ha, z toho orná pôda bola 214,35 ha. Tento rok bola navyše výmera o vyše 77 ha z dôvodu zakreslenia nových plôch, ktoré nie sú v LPIS-e.

Odštepne závody sú na pôdnom bloku s druhom poľnohospodárskej plochy trvalý trávny porast povinné nielen v tomto roku, ale aj trvalo zabezpečovať jej udržiavanie, a to činnosťou, ktorá zabráni rozširovaniu samonáletov drevín, invázných druhov rastlín a húževnatých burín.

Aj touto cestou chceme poďakovať všetkým koordinátorom priamych platieb, ale aj spracovateľom podkladov za ich zodpovednú prácu, a tiež ostatným kolegom vo vonkajšej prevádzke za ich zabezpečovanie aktívnej starostlivosti o plochy v teréne.

František Král, odbor projektov EÚ

Zberači šípkov opäť v lesoch

Súťažný projekt Zber šípkov spoločne s LESMI Slovenskej republiky prebiehal viac ako mesiac na území štyroch odštepných závodov: OZ Slovenská Lupča, OZ Liptovský Hrádok, OZ Čierny Balog a OZ Beňuš. Generálny riaditeľ LESOV SR Marian Staník odovzdal dňa 28. 11. 2017 najlepším triedam a jednotlivcom prvého ročníka projektu Zber šípkov spoločne s LESMI Slovenskej republiky poukazy na výlety a vecné ceny.

Načasovanie výletov bolo po zimnej pauze a nepriazni počasia naplánované na máj. S príchodom jari a ideálnych podmienok sa malo na celodenné výlety vybrať takmer sto žiakov základných škôl a využiť svoje výherné poukazy v projekte Zber šípkov spoločne s LESMI Slovenskej republiky. Na troch rôznych lokalitách úzko spätých s lesníkmi a lesníctvom boli pre žiakov pripravené dobrodružstvá, ktoré im pripravili šikovní lesní pedagógovia pod holým nebom. Ako to už zvyčajne býva, plán bol nakoniec odlišný od reálnych podmienok. Počasie pripravilo nemilé prekvapenie s výdatným dažďom či vyvrátenou vrúbou na ceste...

Výletnú „šnúru“ začala tretia najlepšia trieda 5.A zo Základnej školy s materskou školou z Liptovskej Lúžnej na celodennom výlete v Lesníckom skanzene vo Vydrowskej doline. Ako kolektív žiakov nazbierali 84 kg šípkových plodov. Výlet sa začal presunom na historickom vláčiku z Čierneho Balogu do Vydrowskej doliny, kde sa nachádza živé prírodné múzeum. Deti mali možnosť na rôznych stanovištiach na náučnom chodníku spoznávať prácu lesníkov a význam ich práce prostredníctvom dvoch sprievodcov, ktorí poznajú každý kút tejto čarovnej lokality. I keď pod daždníkmi či v pršiplášťoch spoločne so žiakmi sme spoločne zvládli naplánovanú prehliadku v dvoch skupinách po dvoch prehliadkových trasách Lesníckeho skanzenu.

Presne 100 kg šípkových plodov zaistilo triede 6.A zo Základnej školy s materskou školou z Liptovskej Lúžnej druhé miesto a pcestovali na výlet do Zubrej zvernice pri Topoľčiankach, na jediné miesto na Slovensku, kde je možné vidieť a odfoťiť

sa so zubrom – najväčším európskym cicavcom. Program plný prekvapení pre výhercov pripravila dvanásťčlenná skupinka lesných pedagógov. Po úvodnom privítaní nasledovalo ranné krmenie zubrov, presun lesníckym náučným chodníkom so zastávkami na aktivity, s cieľom priblížiť deťom život v lesnom spoločenstve. Upútala ukážka práce poľných psíkov aj putovanie po stopách legendárneho Putifara, praotca všetkých slovenských zubrov.

Najlepším kolektívom sa stali šesťnásť žiaci triedy 3.A Evanjelickej základnej školy biskupa Jura Janošku z Liptovského Mikuláša. Vďaka vyzbieraným 142 kg šípkových plodov

absolvovali dvojdnový pobyt v Poľovníckom zámku Antonstál pri Nemšovej. Zariadenie v správe LESOV SR je špeciálne zamerané ako účelové zariadenie lesnej pedagogiky a rekreácie. Najlepším jednotlivcom celého projektu sa stal žiak práve tejto triedy. Nazbieral takmer 68 kg šípkových plodov. Pre deti bol pripravený bohatý dvojdnový program aktivít lesnej pedagogiky. Začiatok bol naozaj netradičný v podobe prepilovania stromu, ktorý skrzlíz cestu hneď za rampou k Poľovníckemu zámku Antonstál.

Zámerom projektu bol nielen zber šípkových plodov, ale aj možnosť pomôcť z pozície žiakov finančne svojej škole na zakúpenie pomôcok, ktoré umožnia pútavejšie a poučnejšie vyučovanie. V neposlednom rade cieľom bolo zamerať pozornosť mladších vekových kategórií na les ako unikátny, najzložitejší a najrozmanitejší suchozemský ekosystém, ktorý je jedným z najcennejších bohatstiev aké ľudstvo má.

Potom za plotom

Náš príbeh sa začal v časti Slovenska, o ktorej mnohí tvrdia, že tam nič nie je. Presnejšie v Sobranciach, i keď námet na scenár sa začal písať už v apríli tohto roka na Donovaloch. Tam totiž počas dvoch dní (18. a 19.) prebiehal projekt s názvom S la-pačmi do lesa. Nedá sa povedať, že by Donovaly od Sobraniec boli vzdialené, čo by kameňom dohodil, ale príbeh pokračuje práve tam.

Rovnako ako na Donovaloch je ráno 10 hodín a všetci čakáme, kým sa dokrúti kolesá autobusu, ktorého cieľovou zastávkou sú Sobranecké kúpele. Potom už len stačí otvoriť dvere a sedem párov nôh vyskáče na určené miesto. Nič nejde ideálne, a tak ešte 30 minút čakáme na príchod ďalších skupiniek, ktoré zvolili vlastný presun.

Slnko páli, akoby bolo za to platené, takže uprednostníme tieň kúpeľných stromov. Ešte zabezpečiť dostatok vody, aby sme o pracovníkov neprišli skôr, ako budú zatĺčené všetky koly a natiahnuté pletivo, potom sa už nič a nik nedostane dnu a ani opačným smerom. Ale to už predbieham. Najskôr sa patrí predstaviť hlavných hrdinov. Všetko to má na svedomí Lucia. Nevie, či treba podrobne predstavovať toto malé, takmer vždy veselé hnedovlasé žieňa so zmyslom pre humor, ktoré malo hlavné slovo a koordinovalo celý priebeh spomínaných prác. Ak stále netušíte, o kom je reč, Lucia okrem svojej hlavnej náplne koordinuje aktivity lesnej pedagogiky a práce s verejnosťou na OZ Sobrance. A to sme už prezradili asi priveľa. Náš príbeh teda pokračuje v tomto tajomnom prostredí plnom starých i mladých stromov, budov, ktorých zašlá sláva je možno vyobrazená na pár stovkách fotografií.

Bežných chod tohto pomerne navštevovaného kúta Slovenska prehluší zvuk lesníc. Nasledujú príhovory riaditeľa, kolegyně z generálneho riaditeľstva a slova sa opäť ujíma Lucia. Zdá sa, že okrem kolegov lesníkov zo Sobraniec, kolegov z OZ Prešov, študentov z Gymnázia v Sobranciach a strednej Lesníckej školy v Prešove zmaňuje aj bežných obyvateľov lesa. Každý vie, čo má robiť. Ale keďže hladný sýtemu neverí, najskôr treba nakrímiť dav. Potom už reflexné vesty a pracovné rukavice nachádzajú svojich nových vlastníkov, sekery a kliešte dostávajú jednotlivé skupiny, ktoré už v tom čase vedia, kam povedú ich kroky. Pripravené koly opúšťajú kopu a s odchádzajúcimi skupinami sa strácajú z dohľadu. Baly pletív sa jeden za druhým sa miznú v lese.

O chvíľku je všetko urobené, ako má byť. Tri koly a približne meter a pol pletiva chránia to, čo tu pred mesiacom vysadili deti základnej školy. A tie tiež nezaháľali. Pribudli nové lipy, duby, javory.... Sú to všetko nové prírastky Sobraneckých kúpeľov, ktoré by

Lucia v akcii

Sninský kameň za odmenu

bez aktivít v oblasti ochrany nemali veľkú šancu ubrániť sa hladným obyvateľom lesa v tejto východnej časti Slovenska. Ak si niekto ešte stále myslí, že na východe nič nie je, musím ho vyviešť z omylu. „Takže oplotili sme 100 vysadených stromčekov v rámci projektu Potom za plotom,“ zdôrazňuje Lucia a pokračuje v inštruovaní: „Dúfam, že ste si zmerali aj čas, za aký dokážete stromček oplotiť!“. Nestihne dopovedať a už smeruje účastníkov podľa ďalšieho programu. Tým je obed a opäť sa otvárajú dvere autobusu a pripravených áut.

Nie, nie je to koniec. Všetci totiž smerujeme na Morské oko. Tu je pripravená chata štátneho podniku LESY Slovenskej republiky. Zastavujeme, vystupujeme, a o chvíľku sa vyberáme chodníkom, ktorý sa vinie okolo jazera a udáva náš smer. Po ceste sa zastavujeme pri poľovníckom kaštieliku Morské oko, významnom lesníckom mieste, a prekvapujeme budúcich mladomanželov pri fotografovaní. Kaštielik proste treba vidieť aj zvnútra a my si nenechávame ujsť túto príležitosť. Lucia vyťahuje kľúče a po našej obhliadke zámočku ich odovzdáva do rúk svojho riaditeľa. Pokračujeme na hrádzu, kde nás netrpezlivo sledujú stovky, ba možno tisíce nebojácnych jalcov, medzi ktoré sa občas mihne zubáč. Okruh opäť ukončujeme pri spomínanej chate. Teraz nás čaká oddych na izbách a večerný program, ktorý treba ešte trochu doladiť. Kresadlo pripravené. S vedomím, že ak toto zariadenie určené na prežitie nebude fungovať, neostane nám nič iné ako žuť surové špekačky. Pri zakladaní ohňa ani nedýchame. Ako zázrakom sa to po dvoch minútach podarilo, ale keďže to mohla byť náhoda, zaháňame oheň a znásobujeme napätie,

Lesnícke vrečko šuchoce nápadmi

ktoré by sa už i tak dalo krájať. Pri opekaní čas letí a Lucia sleduje, ako zapadajúce slnko prináša do okolitých porastov tmú. Voľný čas vyplňujeme strelbou z fúkačiek na terče a 3D-makety zveri. Už nevidieť okolité stromy. A fúkačky sú z bezpečnostných dôvodov takmer hodinu odložené na izbe.

„Tak, teraz sa všetci zdvihne a pôjdeme si vziať reflexné vesty“, ozýva sa z megafónu, ktorý – ako inak – skončil v rukách Lucie. „Podme, podme...“ Po krátkej inštrukcii sa sedemnášť študentov stráca v lese nad chatou, úplne zahalenom tmou. Na cestu im svietia baterky, pomocou ktorých hľadajú 13 lesných tvorov. Každý z nich nesie číslo a písmeno z hesla, ktoré bude ich vstupenkou do zajtrajší program. Lucia občas zasvieti do porastu a zráta odrazy reflexných viest. „Potom za plotom,“ takmer súbežne hlásia zúčastnené skupiny študentov, ktorí si opätovne hľadajú svoje miesto pri horiacom ohni. Hoci sa hovorí, že sa tu zastavuje čas, ten náš letí. Je jedenásť hodín, dvere na chate sa zamkávajú a počuť, ako v spoločenskej miestnosti prebieha posledné sčítanie. „Nehýbeme sa! Jeden, dva, tri... sedemnášť. Nik nevychádza na balkóny, nik nefajčí v chate. Raňajky sú o 7. hodine. Dobrú noc všetkým,“ využíva Lucia megafón na to, aby povedala posledné slovo. Bez akéhokoľvek odporu, každý zalezie do svojej postele.

Je ráno. Káva rozvoníava, párky z nádoby miznú na tanieroch a všetko ide podľa plánu. „O deviatej pred chatou,“ hlási známy ženský hlas. Takže vytvoríme kruh... a už počuť len povzbudzovanie, tleskanie a smiech. Mozog nepracuje, ako má, a trvá hodnú chvíľu pokiaľ sa tlesknutia posúvajú svojou postupnosťou. „A teraz vytvoríme dvojice. Ďalšia aktivita sa volá mačka a myš.“ Zábava pokračuje a po 15 minútach šprintov, smiechu a prešmykujúcich nôh sme dostatočne zahriatí a pripravení na náš výstup na Sninský kameň. Naš štart na chodník sa začal na úplne inom chodníku, ale vďaka dobrému turistickému značeniu sa po hodine a pol kočíame výhľadmi z Veľkého a Malého Sninského kameňa. Pár fotografií predchádza návratu na chatu. Tu nás už čaká obed a po ňom nelútostný návrat do reality. Nikomu sa nechce odísť z tohto miesta, ktoré doteraz nenabúrál signál mobilných operátorov. „Keby sme tu tak mohli ešte ostať do piatku,“ znie z úst účastníkov zájazdu, pardon, projektu Potom za plotom.

LESU ZDAR! ZDAR! Lúčime sa s tým, že ak bude ďalšie pokračovanie projektov zameraných na ochranu lesa, iste sa uvidíme. A keďže sa Lucia stihla poďakovať naozaj všetkým, od svojich kolegov, cez kolegov z OZ Prešov a GR, mne neostáva nič iné, len všetkým a hlavne Lucii poslať touto formou veľké lesnícke Ďakujem. Už teraz sa tešíme, čo nám potom, vyrastie za plotom ☺

Lesu zdar!

-as-

Šum lístia na stromoch, i toho popadaného, pomedzi ktoré pobejú státisíce drobných tvorov, ale i všetkým známi väčší obyvatelia lesa, vrátane paroháčov. To všetko sme dnes prisypali do nášho lesníckeho vrečka nápadov. Že neveríte!? Tak sa preveďte sami.

Hmyzí skaláci

Je leto a od jari je skutočne všetko na nohách, niečo na dvoch, iné na štyroch, šiestich, ôsmich. Kým slimákov príroda nadelila iba jednu svalnatú nohu, na druhej strane rekordérmi v počte nôh sú zástupcovia z hmyzu, a to mnohonôžky a stonožky. Možno ste netušili, ale kým stonožky môžu mať až 177 párov nôh, také mnohonôžky ich môžu mať dokonca až 375 párov. Ríša hmyzu je obrovská. Niektorým druhom z nej by sme vstup do našich lesov najradšej zakázali; sú nimi napríklad lykožrúty, smoliare, vrzúniky a mnohé iné, niekedy nádherné druhy chrobákov a motýľov. Ak na nejakého zástupcu hmyzej ríše natrafíte, môže sa veru stať, že skôr, ako sa spamätáte, vezme chrobáček nohy na plecía. Ak by ste nejakého predsa len chceli mať doma, stačí nájsť pekný kameň s obľými okrajmi, štetec, akrylové farby a iste pomôže aj obrázok niektorého vami obľúbeného druhu. O chvíľku už môžete mať plnú záhradu, či balkón kamenných hmyzákov.

Bukový zápisník

Listové tajomstvo je niečo, čo má vždy svoje čaro, i keď v tejto dobe plnej IT-technológií sa listy z našich poštových schránok vytrácajú. Je čas urobiť menšiu nápravu. Všetko v lese to listovou poštou dokonca šumí. Každý strom v našich lesoch, v parku i na lúke, má listov tisíce (niektoré v podobe ihličia) a taký les má listov neúrekom... Viažu sa k nim desiatky piesní. Veď pri slovách ako „Lístočku dubový nepadaj do vody...“ či „Lístoček z javora nepadaj do dvora...“, sa každému vyjavia odkazy i celé texty. Každý jeden list nesie príbeh a je len na našej fantázii, aký bude. A keďže lesnícka fantázia skutočne nemá hranice, z jedného takéhoto

príbehu, vznikli tisíce ďalších – však stačí sa pozrieť na priloženú fotografiu. A keďže nie každý vie čítať myšlienky a signály, stačí použiť fixku alebo pero a použiť bukový zápisník.

Drevený paroháč

Nie sú parohy ako parohy... Rozoznať parohy z jeleňa, daniela a srnca sa pri každej našej lesnej vychádzke snažíme naučiť aj tých najmenších zvedavcov. Keďže sú veľmi tvrdé, deti väčšinou samé prídu na to, že majú rovnaký pôvod ako kosti v tele človeka a zvierat. Samozrejme, v prírode je to tak, ale naši paroháči, ktorých môžete chovať aj v detskej izbe, nosia drevené parohy. Ak by ste chceli mať doma takýchto netradičných paroháčov, potrebujete pozbierať drevka a konáriky, doniesť si píľku, lepidlo (taviacu pištoľ) a akrylové farby. Potom už len nasadiť tie správne parohy a nezapomnúť na ušká. Tie je najjednoduchšie vytvoriť zo šupín smrekových šišíek, ktoré šikovné hladné veveričky v lese pri vyberaní semien často porozhadzujú.

-as-

Stredomorské lesníctvo na Sardínii a európska konferencia

Tradičná konferencia európskych štátnych lesov sa tohto roku konala v dňoch 14. – 17. mája 2018 na netradičnom mieste – na Sardínii v Taliansku. Heslom tej tohtoročnej boli „Spoločenské a environmentálne výzvy stredomorských lesov“. A medzi 80 účastníkmi z viac ako 22 európskych krajín bolo o čom diskutovať.

Hlavnými témami konferencie boli multifunkčnosť lesov, riešenie ekosystémových služieb a lesných produktov iných ako drevo a potreby adaptácie lesných ekosystémov na zmenu klímy.

Už po prilete na Sardíniu sa účastníci konferencie z celej EÚ mohli presvedčiť, že **klimatická zmena sa už dostala do Európy, keďže počasie na ostrove bolo chladnejšie** ako vo viacerých domovských krajinách účastníkov a studený front ešte len prichádzal.

Prvý deň konferencie slúžil na predstavenie lesníctva na Sardínii

Existuje strana Sardínie, ktorá je málo známa a nepoznaná pre väčšinu návštevníkov až do priletu, a to zelená farba Sardínie ako ostrova lesov. Sardínia sa môže pochváliť vyššou lesnatosťou, keď približne jedna štvrtina pôdy (25%) je pokrytá lesom, pričom za les sa považuje plocha väčšia ako 0,5 ha s hustotou stromov vyššou ako 10% a potenciálnou výškou 5 m. Trendy zalesňovania v celom Taliansku dosiahli neočakávané výsledky, keď za posledných 80 rokov narástla výmera lesov zo 6 mil. ha na súčasných 10,98 mil. ha (INFC2015). V roku 2018 je Sardínia aj Európskym lesným ostrovom a tento titul dostala od Európskeho lesníckeho inštitútu (EFI) ako miesto, ktoré je hosťiteľom výročnej konferencie EFI.

Hlavnými druhmi ostrova sú duby – dub cezminový (*Quercus ilex* L.), dub plstnatý (*Quercus pubescens* Willd.), dub korkový (*Quercus suber* L.). Nachádzajú sa tam aj ihličnaté druhy – hlavne borovice: borovica píniová (*Pinus pinea* L.), borovica halepská (*P. halepensis* Mill.), borovica čierna (*P. nigra* Arn.), borovica prímorská (*P. pinaster* Ait.), borovica lúčovitá (*P. pinaster* D. Don). Ostatné druhy, ako napr. cédre, hrajú dôležitú úlohu v histórii ostrova.

Sardínia je autonómny administratívny región Talianska ležiaci na rovnomennom ostrove a okolitých menších ostrovoch v Stredozemnom mori. Samotný ostrov Sardínia je druhým najväčším ostrovom Stredozemného mora po Sicílii, keď má rozlohu 24 090 km² (polovica územia Slovenska) a žije tam 1,6 milióna obyvateľov. Hlavným mestom je Cagliari. Sardínia patrí k najstaršie osídleným častiam Európy. Najstaršie archeologické pamiatky sú datované až do roku 1700 pred našim letopočtom. Pozostatkami sardínskej histórie sú tzv. „nuraghi“ – vežové stavby z kameňa kuželovitého tvaru.

Európsky lesný ostrov 2018 – Sardínia

Pobrežie Sardínie

Priemerný rast stromov je obmedzený a odhaduje sa na dva kubické metre na hektár ročne, čo je polovica priemernej hodnoty v celom Taliansku. Potenciál na produkciu dreva je relatívne veľký a tradične využívaný, zatiaľ čo životaschopná produkcia dreva je možná len na veľmi obmedzených plochách. Preto sa táto produkcia v miestnej lesníckej tradícii v skutočnosti nepovažuje za dôležitú a v súčasnosti sa väčšina používaného dreva na Sardíniu dováža (z Rakúska, Nemecka, Ruska atď.).

Veľmi zaujímavým druhom na Sardínii je dub korkový. Z celkovej výmery lesov Sardínie (1,24 mil. hektárov) je až 100-tisíc ha v súkromnom

Porasty duba korkového pred extrakciou

Extrakcia korku

Dub korkový s odstráneným korkom

vlastníctve. Kork má v stredomorskom kontexte významný hospodársky význam. Tento vzácny materiál sa vyrába z korkového kambia, bežne nazývaného „matka korku“, ktorý má po odstránení kôry schopnosť regenerovať tkanivo. Extrakcia korku je regulovaná operácia podľa regionálneho zákona číslo 4/1994 a môže sa uskutočniť len raz za desať rokov. Prvá extrakcia sa môže uskutočniť, keď drevo dosiahla priemer najmenej 60 centimetrov a výšku 130 centimetrov priameho kmeňa. Aby sa zabránilo poškodeniu rastlín alebo nesprávnej extrakcii, túto operáciu musia vykonávať skúsení pracovníci. Prvá extrakcia produkuje „sugheron“, ktorého hodnota nie je vysoká a bežne sa používa v stavebníctve na výrobu izolačných a zvukotesných panelov. Následné rezy sa môžu vykonávať v rôznych výškach, ale musia vždy dodržiavať postupy stanovené zákonom. Výsledkom je „priateľský kork“, ktorý sa používa na výrobu zátky.

Ekologické dôsledky regulovanej výroby sú zrejme: keďže je to obnoviteľný materiál, použitie korku týmto spôsobom znamená zachovanie a starostlivosť o jednotlivé dreviny a v mnohých prípadoch aj zvýšenie celkového počtu korkového duba. Navyše treba povedať, že extrakcia korku nezanecháva odpad: malé množstvo materiálu, ktoré zostáva, sa používa ako palivo na vytvorenie tepelnej energie potrebnej na prevádzku toho istého výrobného

cyklu. Po stáročia bol korok surovina na konštrukciu mnohých predmetov používaných denne, a to tak v domácnostiach, ako aj na poliach. Hlavné využitie je však pre producentov vína vo forme korkových zátk.

Zachovanie tohto dôležitého environmentálneho a hospodárskeho zdroja je výsledkom regulovaného využívania korku a osobitnej pozornosti, ktorú miestne komunity dávajú biotopu duba korkového. Vyskytli sa však problémy s čistením lesných porastov, ako napríklad nadmerné a časté vyčistenie podrastu, aby sa podporilo nadmerné rozmnožovanie, čo však zastavilo pre škodlivý účinok na lesné biotopy.

Druhý deň konferencie – zásadné témy pre budúcnosť lesov

Prvá časť konferencie bola venovaná obznamenaniu účastníkov so stredomorským lesníctvom. Prvým rečníkom a hosťiteľom bol prof. Giuseppe Pulina, riaditeľ FORESTAS (Lesnej agentúry na Sardínii). Vo svojom príhovore hovoril o meniacej sa klíme a výzvach pre lesníkov. Za EUSTAFOR (Európsku asociáciu štátnych lesov) pozdravil účastníkov prezident Per-Olof Wedin, ktorý vyzdvihol záujem nových stredomorských členov a ich zapálenosť pre riešenie európskych lesníckych tém. Ďalším z domácich hosťiteľov bol Alberto Negro, prezident ANARF – Národnej asociácie regionálnych lesníckych aktivít. Prezentoval zaujímavú históriu lesníctva na Sardínii a pripomenul viac ako storočnú históriu (založenie predchodcu r. 1910) a silný boom v zalesňovaní v rokoch 1950-1970. V ďalšom bode generálna riaditeľka lesníctva Alessandra Stefani z Ministerstva poľnohospodárstva, potravy a lesníctva odpredzentovala celý lesnícky sektor Talianska.

O lesoch v časoch meniacej sa klímy prednášala Donatella Spano z Ministerstva na ochranu životného prostredia Talianska. Vyzdvihla obrovský potenciál lesníckeho sektora v boji proti klimatickým zmenám. **V ďalšej časti hovorila o problémoch s požiarmi a o ich boji proti nim. Vypracovali 3-ročné preventčné plány, rozšírili informačnú kampaň a spolupracujú s rôznymi inštitúciami. Chcú tak predchádzať lesným požiarom, ktoré postihujú viac ako 1000 ha lesov ročne.**

Ďalšou zaujímavou prezentáciou prispel k hodnotnému programu konferencie Davide Pettenella z Univerzity v Padove, ktorý sa venoval ekosystémovým službám a poskytovaní iných komodít ako drevo. Vo svojom príspevku sa venoval aj oceňovaniu a vyvažovaniu

*Lesníctvo Talianska v kocke: Celkové územie lesov predstavuje 10 982 013 hektárov. Hlavnými druhmi drevín sú buk, duby a smrek. Celkovo 68 % lesov je tvorených 2-5 druhmi drevín. **Zaujímavosťou je, že len na 4,5 % ploche lesov sa uplatňuje umelá obnova lesov. Vlastníctvom lesov v Taliansku je prevažne súkromné (až 65 % lesov).** Pre 19,2 % lesov sú spracované LHP. Ťažba dreva je tiež podriadená prírodným podmienkam, keď sa ročne vyťaží len cca 40 % celkového bežného prírastku lesov. Avšak prejavuje sa to na dovoze do Talianska, keď ročne importuje surové a polosurové drevo v celkovom objeme 3 miliardy EUR. Vďaka tomu však taliansky drevársky priemysel má viac ako 300 000 zamestnancov.*

alternatívnych verejných statkov aj s ich využitím. **Zaujímavosťou bolo, že hodnota biodiverzity a rekreačných služieb bola vyššia v stredomorských lesoch na 1 ha/rok s hodnotou 467,1 € ako v škandinávskych pravých lesoch s hodnotou 181,9 € (podľa zdroja TEEB Report; CLIBIO project cit. in ten Brink et al. (2009)).** Okrem toho odzneli veľmi podnetné nápady ako lesnícke príležitosti do budúcnosti. Profesor predstavil napr. **Lesné kúpanie (wellness) a lesnú terapiu Shinrin Yoku z Japonska, sociálne lesníctvo – školenie nezamestnaných na výkon lesníckych prác, vzdelávacie aktivity ako lesná pedagogika a lesné školy, športové aktivity v lesoch – dobrodružné parky (len na území Talianska je 220 dobrodružných parkov – napr. lanové dráhy), miesta na beh, cyklistiku, orientačný beh, prírodné umenie v lesoch – miesta na expozície v prírode, lesné koncerty, pohrebiská pre zvieratá, lesné urnové háje. Niektoré by boli určite aplikovateľné aj na slovenské pomery a nepochybne aj v podmienkach štátneho podniku LESY SR.**

Najlepšie by bolo, keby mohli byť takéto zámery financované z externých finančných zdrojov. O týchto možnostiach rečnil na záver prvej časti Alfonso Gutiérrez-Teira z Európskej komisie z generálneho riaditeľstva pre Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (DG AGRI). **Najdôležitejším nástrojom na podporu je Spoločná poľnohospodárska politika (CAP) na roky 2021-2027. Na základe oznámenia o rozpočte EÚ by malo ísť na tento účel 365 miliárd € (5 % zníženie). Legislatívny návrh CAP 2021-2027 by mal byť predstavený teraz v máji. Pôjde o nový model – politika orientovaná na výsledky – viac príspevkov na strategické plány CAP pre členské štáty, viac flexibility, ciele na úrovni EÚ, členské štáty budú mať väčšiu slobodu na to, aby prispôbili intervenčný systém svojim potrebám, ktoré sa stanovujú v národnom pláne CAP (Spoločná poľnohospodárska politika).** Opäť

Rena maggiore

je proklamované zjednodušenie – menej pravidiel pre poľnohospodárov a administratívu.

Ďalšia časť konferencie bola realizovaná formou panelovej diskusie a témy sa venovali ekosystémovým službám. Najprv Salvatore Martire ako radca v oblasti lesníckych politík v EUSTAFOR-e prezentoval stav tejto témy na európskej úrovni. Po ňom hovoril o možnostiach zafinancovania rozvojových aktivít prostredníctvom návratných príspevkov v lesníctve Ludwig Liagre z Európskej investičnej banky (EIB). Od roku 2007 minula EIB na investície do prírodného kapitálu až 1,5 mld. €. Veľmi zaujímavú prezentáciu o zlepšovaní podmienok medonosných lesov mal Giustino Mezzalira z Veneto Agricoltora z Talianska. Zaujímavým bolo vytvorenie podmienok pre včelárov na 400 miestach v oblasti „Foresta del Cansiglio“ ako horskej oblasti a v roku 2013 získanie PEFC certifikátu na med (ako nedrevený produkt) pochádzajúci z certifikovaných lesných oblastí. **Certifikát bol potvrdený výrokom talianskeho audítora o tom, že „sú si istí, že včely lietajú a zbierajú med z lesa“.**

Ekonomicky zaujímavou iniciatívou bol počin z Bavorských štátnych lesov prezentovaný Johannesom Wurmom o finančných kompenzáciách pre štátne lesy od investorov prostredníctvom obchodovania s „eko-bodmi“. Napr. pri projekčnej príprave priemyselného parku má prísť k záberu územia určitého biotopu a postupuje sa vyčíslením kompenzácie z hodnoty biotopu pred zásahom a po ňom. **Investor môže následne zafinancovať kompenzáciu nákupom voľných eko-bodov, ktoré vytvára obhospodarovateľ lesníckymi aktivitami a zlepšovaním prírodného prostredia v tej istej oblasti. Projekt sa ešte len rozvíja, ale už teraz to vedie k lepšej prehľadnosti, transparentnosti a starostlivosti o prírodné územie.**

Na úplný záver predsedníctvo zosumarizovalo závery a bola prednesená pozvánka na budúce podujatia. **O rok sa bude konať konferencia európskych štátnych lesov v Rakúsku, okolo mesta Salzburg, v termíne 12.-14. júna 2019.**

František Král, vedúci odboru projektov EÚ

Triedenie korkových zátk

Predpríprava a kvalitatívne triedenie korku

Pro Silva?

Na to musíte mať správne lesnícke srdiečko!

Podstatnú časť svojho lesníckeho pôsobenia pracoval ako vedúci lesníckeho obvodu na Lesnej správe Hanušovce, kde začína s prírodou blízky spôsobom hospodárenia v porastoch, v ktorých je dnes založený jeden z najreprezentatívnejších objektov Pro Silva na Slovensku – Kráľovčík. V tomto čísle vám prinášame rozhovor s prvým laureátom ceny profesora Korpela, pestovateľom OZ Prešov a členom výboru hnutia Pro Silva Slovakia Miroslavom Kováčom.

Čo vás priviedlo k myšlienke začať budovať objekty prírody blízkeho obhospodarovania lesa Pro Silva?

Celý život pracujem u lesov. Hneď po maturite som nastúpil na Lesný závod Vranov n./T., Lesnú správu Giraltovec, kde som bol zaradený ako ťažbový majster, síce len na tri mesiace, potom nasledovala základná vojenská služba. Po vojenčine som nastúpil na technickú prípravu výroby priamo na Lesný závod do Vranova n./T. Po trojročnom pôsobení na úseku prípravy výroby som bol preradený ako lesník na Lesnú správu Hanušovce – Lesný obvod Lipníky, ktorý je teraz súčasťou objektu Kráľovčík. Po dobu deviatich rokov som naberal lesnícke skúsenosti priamo na vlastnej koži s podporou a radou o niečo starších kolegov. Spoznával som všetko, čo lesník potrebuje pre svoju komplexnosť – nielen tamojšie lesné porasty, ich drevinové zloženie, ktoré bolo a stále aj je v prospech listnáčov, ale aj ich zdravotný stav, stabilitu či odolnosť po vykonaní hospodárskych opatrení. Od roku 1989 som pracoval na Lesnej správe vo funkcii ako technik pre ťažbu dreva, ale v jednom období kumulovane aj pestovanie lesa a to do roku 2005, keď som prevzal funkciu pestovateľa OZ Prešov a som tu dodnes.

V tomto období navštevoval lokality ŠPR Šimonka a Oblík pán profesor Milan Saniga z Lesníckej fakulty vo Zvolene za účelom nielen sledovania, ale predovšetkým prezentovania svojich zistení a skutočností vývoja „prírodného lesa“ v pralesových porastoch týchto lokalít. Tieto myšlienky som začal vnímať aj ja, a s odstupom času môžem povedať, že to boli pre mňa veľmi poučné dni, ktoré som mohol stráviť v jeho prítomnosti. Tie ma nastavili a nasmerovali do bučín v Slanských vrchoch, do ktorých sme sa s kolegom Pavlom Verčimákom, lesníkom, v objekte Kráľovčík pustili. Začiatky neboli ľahké...

Pri zakladaní kolkých objektov Pro Silva ste osobne boli?

K dnešnému dňu v rámci OZ je vytvorených 34 objektov s výmerou zhruba 7000 ha. Môžem povedať, že priamo pri zriaďovaní som bol pri 30-tich z celkového počtu 34. Zostávajúce štyri objekty OZ sme zdedili od bývalého OZ Bardejov. Zriadené objekty sú roztrúsené po celom území obhospodarovaného OZ Prešov od Slanských vrchov cez Ondavskú vrchovinu, Čergov, Levočské vrchy, Branisko, Stráže, Bachúreň, ale aj na Spiši a Slovenskom raji.

Objekty Pro Silva v Námestove alebo v Smolníckej osade majú inú drevinovú skladbu.

Dá sa aj v čistých bučinách vytvoriť objekt Pro Silva s prebudovou na rôznoveké, viacetážové porasty?

Ak mám porovnať spomenuté veľmi významné objekty Pro Silva ako sú Námestovo a Smolnícka osada s objektom Kráľovčík, musím povedať, že spôsob a cieľ obhospodarovania závisí od existujúceho drevinového zloženia. V prvom prípade ide i zmiešané porasty, zmiešanie ihličnanov s listnáčmi, a tam je cieľom dosiahnutie štruktúry výberkových lesov. V objekte Kráľovčík prevládajú listnáče s prevahou buka lesného a tu sa nedá hovoriť o cieľi výberkovej štruktúry v plnej miere, ale len o niekoľkých vrstvách, etáží v poraste. Objekt Kráľovčík podriadený spôsobu a cieľu hospodárenia sa skôr podobá tiež známemu objektu Duchonka na OZ Prievidza. Nemáme iba čisté bučiny. Z významnejších drevín je tam v zastúpení primiešaný aj dub zimný a letný, javor horský a mliečny, brest horský, čerešňa vtáčia, lipa malolistá a jaseň štíhly. Práve jaseň aj u nás postihuje tzv. chradnutie jaseňa, ktoré je veľmi podobné grafioze brestov z minulého storočia. U jaseňov sme začali spolu s OZ Semenoles pod hlavičkou GR a NLC vyhľadávať odolné jedince a odberať vrúbky na založenie nového potenciálne odolnejšieho semenného sadu. Podobne sme založili pred desiatimi rokmi semenný sad bresta horského a v týchto dňoch zakladáme semenný sad jarabiny brekyne.

Oficiálne ste začali s vytváraním objektov Pro Silva v roku 2005. Sú už viditeľné nejaké výsledky?

Prvý zásah sme spravili pred 12 rokmi. Je to ešte veľmi krátky čas, a preto sa ešte nedá hovoriť o nejakých porovnateľných výsledkoch. Sú však v Európe staršie porasty, napríklad v Slovinsku a Chorvátsku. Ale aj na Slovensku zanechal nebohý pán Laco Alcnauer v Smolníckej osade okrajové časti porastov, skupiny porovnateľné s našimi porastami a našim hospodárením.

Stále hovoríme o objektoch a porastoch Pro Silva. Hoci je Lesník určený najmä pre zamestnancov podniku LESY SR, ktorí problematiku poznajú, povedzte, v čom je rozdiel od bežného obhospodarovania lesa v súčasnosti?

Skúsím uviesť jednoduchý príklad. Cez objekt Kráľovčík od roku 2008 prechádza LNCH Tajch. Pri tomto spôsobe hospodárenia bežný turista, návštevník tejto lokality, stopy po podrastovom spôsobe maloplošnom, ktorý by sa klasicky v takýchto porastoch dnes používal, neuvidí. Pri tomto spôsobe pre návštevníka by les stratil svoju integritu a svoje čaro. Ďalšie prínosy vidím aj v odolnosti takýchto porastov. Aj keď príde víchrica a les nám rozvráti, tak v týchto prípadoch následky pre užívateľa lesa nie sú až také veľké. Hospodárske opatrenia, ktoré vykonávame v porastoch objektu sú založené na hospodárskom spôsobe účelovom forme jednotlivé a skupinovej. Aj v týchto bučinách ide o hospodárne využitie drevnej hmoty, hmotového prírastku. Na takéto hospodárenie ale musí byť, ja tomu hovorím lesnícke srdiečko a lesník s tým musí žiť. Je jednoduchšie vyznačiť obnovný prvok maloplošného podrastového spôsobu, ako chodiť s hlavou hore smerom do korún, predovšetkým posúdiť ich zdravotný stav, určiť stromy vhodné na výrub a rozmyšľať, čo s ostatnými, kam ich pokúsiť sa nasmerovať.

Pro Silve už sa venujete 20 rokov. Je to riešenie pre slovenské lesníctvo?

Určite! Okrem iných benefitov by zavedenie takýchto prírody blízkeho postupov vo väčšom rozsahu zlepšilo pohľad verejnosti na lesníkov.

Ako sa pozeráte na pralesy?

Aj teraz som sa zúčastnil študijnej cesty v Česku. Pred prezentáciou v listnatých porastoch objektu, kde je hospodárenie založené na jednotlivom výbere, sme navštívili staré pralesovité bukové porasty. Nebol to celkom prales, boli to v minulosti obhospodarované porasty, ktoré boli ponechané na samovývoj, bez zásahu, zriadením prírodnej rezervácie.

Bolo tam pekne vidieť, ako sa stará 250-ročná bučina prirodzene rozpadáva, a zároveň prirodzene obnovuje. A následne nám kolegovia lesníci z Česka prezentovali v 70-ročnom poraste vykonanú uvoľňovaciu prebierku.

Vaše 42-ročné pracovné skúsenosti u lesov vám dovoľujú zhodnotiť lesníctvo v minulosti a teraz. Čo sa najviac zmenilo? Čo je zlé alebo naopak lepšie?

Keby som mal porovnať minulosť s momentálnou situáciou, tak jednou veľkou výhodou, nemôžem si pomôcť, bolo to, že sme mali stabilne svojich stálych pracovníkov pre pestovnú a ťažbovú činnosť s patričným vzdelaním a predovšetkým praktickými skúsenosťami a dlhoročnou praxou. Dnes hľadáme odbornosť, zodpovednosť sa vytráca, ba niekde sa aj vytratila, len si to nechceme priznať... pri prácach dodávateľským spôsobom tak, ako je teraz systém nastavený...

Je niečo, čo sa zlepšilo?

Určite. Je to vec doby a napredovania celej spoločnosti, a tým aj lesníctva. Kladne hodnotím informačný systém, modernizáciu zaužívaných technológií, nástup nových progresívnych metód a podobne. No aj to, že lesník má k dispozícii auto, je modernizácia. No ja vravím, že niekedy je to aj na škodu, lebo poznanie lesa tu chýba. Ale je to v ľudoch. Aj dnes máme veľa šikovných lesníkov, ktorí si svoje obvody veľmi dobre poznajú. No, aby som nebol veľmi skeptický, je tu aj veľa plusov.

Ktorá bola z vášho pohľadu tá najlepšia časť profesionálneho života.?

Každá! Je to ako keď žiak príde do školy, do prvej a druhej triedy, niečo sa naučí a potom postúpi ďalej.

Hoci viem, že to ešte nie je aktuálne, čomu sa budete venovať po odchode na zaslúžený oddych?

Ťažko jednoznačne povedať... Z profesijného lesníctva mi zostane aspoň poľovačka v PZ a čas ukáže..., ale mojou záľubou súvisiacou aj s lesníctvom niekoľko rokov naspäť, boli aj okrasné dreviny, či už ich spoznávanie alebo ich pestovanie. Tie skúšam aj vrúbľovať, štepiť. Samozrejme iba v jednoduchých podmienkach. Toto ma baví, v dobrom zdraví sa chcem tomu venovať, aj keď neviem si predstaviť – zabudnúť na horu...

Má od vás to lesníctvo kto prevziať?

Ja som mal to šťastie v živote, že s manželkou máme tri dcéry a zatiaľ päť štebotavých vnúčenciev, jedným slovom šťastnú rodinku. No a pracovne mám to šťastie, že môj obvod po mne prevzal šikovný kolega, pán Pavel Verčimák, ktorý, myslím si, bude v začatej práci pokračovať. Výsledky súčasnej práce bude možné, či už hodnotiť, alebo porovnávať pribúdaním decénií. Je to generačný proces. Robíme to pre našich potomkov.

Ďakujem za rozhovor

-vr-

Projekt „Zasadil som strom“ pokračuje

Spáchaný čin: Zasadil som strom

Miesto: Hradská hora, LS Malužiná, LO Rakytová, JPRL 249 10

Kedy: 04. 05. 2018

Kto: Základná škola s materskou školou, Ul. J. D. Matejovie, Liptovský Hrádok

Počet páchatel'ov: cca 30 detí, 2 triedy, 9. ročník

Počet obetí: 200 sadeníc stromčekov buk a smrek

Deti boli super, sadili sme síce pomalšie, ale všetko sa podarilo, ani sadenička nazmar ☺. Na vlastnej koži sme zistili, že to nie je také jednoduché, ako to vyzerá.

Na úvod sme sa zoznámili a vysvetlili ako sadiť. Ujo lesník názorne ukázal, ako očistiť plošku a správne zasadiť stromček. Deti sa rozdelili do dvojíc, nie všetci síce chlapec/

dievča (na naše prekvapenie sa hanbili ☺), čím sme im chceli ulahčiť kopanie...tie čakany sú ťažšie, ako vyzerajú. Ale ani baby to nevzdali a všetko zvládli. Zapojili sa aj pani učiteľky. Popri práci sme odpovedali na otázky: „Kedy sa sadiť, ako často, kedy budú tie naše také vysoké, koľko rokov...?“ A čo je najkrajšie, že sa vrátia a prídu svoj stromček skontrolovať, aj ten najmenší „malíček“ ktorý ledva vykukal z jamky. Po úspešnom spáchaní činu sme rozдали diplomy; sladkú odmenu dostali počas prestávky.

Úspešným záverom akcie bol pozdrav Lesu zdar!

Na ďalšej akcii sme sadili so ZŠ Okolicianska, Liptovský Mikuláš. Žiakov 7. a 8. ročníka sme dopravili autobusom do lokality Sokole, po ceste na prečerpávaciu nádrž Neznáma, LS Čierny Váh. Odtiaľ prešli kúsok pešo do porastu 1253 C 00, kde vysadili 650 ks sadeníc, jedle a smreka. Na záver sme opekali špekáčky ☺

Dúfame, že ďalší rok nájdeme zнова miesta, na takéto prospešné činy. Stromčekom želáme veľa vlahy a dlhý spokojný rast! Lesné ženy Andrejka, Ivka, Zuzana a ujo lesník Rado ☺.

Zuzana Puterová
OZ Liptovský Hrádok

„Zasadil som strom“ na Poľane

Zamestnanci Odštepného závodu Kriváň, Lesnej správy Kyslinky, spojili 25. apríla príjemné s užitočným a vyšli si so žiakmi Základnej školy Andreja Sládkoviča v Hrochoti do lesa ako lesní pedagógovia. Tu im odbornú prednášku o zalesňovaní predniesol vedúci lesnej správy Ing. Pavol Kráľ. Dával dôraz na dôležitosť umelej obnovy na plochách, ktoré vznikli po spracovaní kalamity, porovnal ju s vedľajším porastom, kde nastala prirodzená obnova lesa. Vysvetlil im, že zo starých stromov spadne semeno a pri vhodných podmienkach, ktoré lesník pripraví, vyrastú mladé stromčeky, čo je tiež výsledok hospodárenia lesníkov s cieľom zachovania a zveľadovania lesov pre ďalšie generácie.

Žiaci si mohli vyskúšať zasadiť sadenicu smreka obyčajného jamkovou metódou v poraste 97b00, kde sa okrem týchto ihličnatých sadeníc osadila aj drevená tabuľka, ktorá bude slúžiť ako spomienka na príjemne strávené chvíle žiakov v lese. K peknému dňu prispelo priaznivé počasie,

profesionálny a priateľský prístup lesníkov. Za usilovnosť si žiaci okrem nových vedomostí odniesli i drobné darčeky. Úspešné zalesnenie sa skončilo so srdečným pozdravom: „Lesu zdar!“

Emília Budinská, OZ Kriváň

130. výročie narodenia významného lesníckeho pedagóga – riaditeľ a Horárskej školy v Liptovskom Hrádku Ing. Bohuslava Procházku

Ing. Bohuslav Procházka, riaditeľ viacerých lesníckych škôl sa narodil 22. 7. 1888 v Horkách nad Jizerou v severných Čechách. Meštiansku školu absolvoval v Nových Benátkach.

Rozhodol sa pre štúdium lesníctva, tak začal lesníckou prácou na lesnom úrade veľkostatku v Brodce-Horky, pokračoval štúdiom na lesníckej revírnickej škole v Písku (1907). Zo školy odišiel ako lesný adjunkt na veľkostatok Nezdášov u Týna n. Vltavou. Po potrebnej lesnej praxi pokračoval v štúdiu a absolvoval Vyšší lesnícky ústav v Písku (1910).

Začínal ako praktikant v roku 1910 na veľkostatku Zelená Hora, neskôr ako adjunkt Lesného úradu v Pitíně u Bojkovic a od roku 1912 v Lovčiciach, kde bol v roku 1914 menovaný za lesníka a neskôr revírnik.

Odtiaľto pokračoval v štúdiách na Lesníckom odbore Vysoké školy pôdohospodárskej vo Viedni (1917), v rokoch 1915-1917 ako mimoriadny poslucháč. Po skončení štúdia pokračoval ako odborný učiteľ Zemskej lesníckej školy v Jemnici na Morave (1919).

Tu sa zdržal veľmi krátko, pretože vzápätí bol po vzniku Československej republiky ako 31-ročný vymenovaný za riaditeľa Horárskej školy v Liptovskom Hrádku, kde pôsobil v rokoch 1919-1933, t. j. dlhých 14 rokov. V Liptovskom Hrádku otvoril aj Hospodársku školu

(1921), ktorá vznikla z jeho iniciatívy, pretože chápal potrebu tejto odbornosti na Liptove. Tiež tu iniciatívne pri budovaní drevárskeho školstva, otvoril novú Drevársko-piliarsku školu (1922). Všetky tri školy mali spoločného riaditeľa aj učiteľský zbor. Pre školský majetok v Liptovskom Hrádku získal nové polesie, poľnohospodársko-záhradnícky majetok, pozemok pre novú lesnú škôlku a dal postaviť cvičnú parnú pílu. Neskôr pribudli aj včelárska stanica a hydrologicko-rybárska

stanica. Vyučoval botaniku, zoológiu, pestovanie a ochranu lesov. Usilovne rozvíjal a viedol od roku 1926 výskumnú lesnícku stanicu, kde sa venoval najmä pestovaniu sadeníc v lesných škôlkach, semenárstvu, drevárskej technológii a problematike lesnej pastvy. Usporiadával vzdelávacie prednášky a v roku 1923 otvoril v Liptovskom Hrádku aj tradíciu divadelných súťaží, ktoré sa konali potom každý rok. Zúčastňoval sa na práci okresného zastupiteľstva, podtatranského národohospodárskeho zboru a Slovenskej poľnohospodárskej rady. V roku 1926 sa stal riadnym členom Československej akadémie zemедělskej. Prispieval do časopisov Československý les a Československý háj. V Liptovskom Hrádku vydal litografované učebnice Pestovanie lesa a Dopravníctvo, ktoré patria medzi prvé slovenské lesnícke príručky. V Liptovskom Hrádku sa narodili aj všetky jeho 3 deti – Miluše, Libuše a Ivo. Tu chodili do školy, mali tu priateľov, čo ovplyvnilo celý ich ďalší život, aj ich rodín. Z Liptovského Hrádku ho preložili a v rokoch 1933 až 1936 bol riaditeľom Hájnickej školy v Jemnici, kde pôsobil až do svojej predčasnej smrti. Zomrel 31.8.1936, mladý, 48 ročný. Lesnícke školstvo v ňom stratilo významnú osobnosť. Bol čestným členom Ústrednej jednoty československých lesných, loveckých a rybníckych zamestnancov.

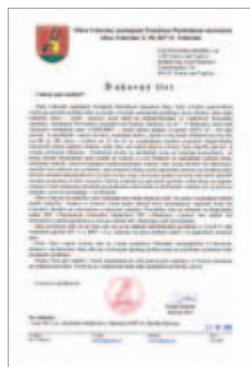
Viliam Stockmann

Ked' si obce nevedia poradiť, pomáhajú lesníci

LESY SR OZ Vranov dostal od Slovenského pozemkového fondu do správy takmer 2,5 ha pozemok. Nebolo to však zadarmo. Niektoré storočné duby, lipy a jasene, často viac ako 35 metrov vysoké, ohrozovali majetok a zdravie obyvateľov obce Udavské a bolo ich treba asanovať s pomocou špeciálnej techniky. Stromy boli tesne pri miestnej komunikácii a opakovane sa stávalo, že poškodené

a uschnuté vetvy padali na voľne prístupné miesta.

„Niektoré stromy boli uschnuté, alebo boli v zlom zdravotnom stave. Mali mrazové trhliny, hnilobu a boli naklonené nad miestnu komunikáciu, popri ktorej navyše viedli elektrické a telekomunikačné siete či plynovodné rúry,“ opísal situáciu pred sanáciou poškodených drevín starosta obce Tomáš Pastirák.

Samospráva sa snažila situáciu riešiť potom, čo v poslednom čase spadlo na cestu niekoľko haluzí aj stromov. Našťastie spôsobili iba malé škody na majetku a nikto nebol zranený. Obec sa pravidelne obracala na pôvodného správcu pozemkov – regionálny odbor Slovenského pozemkového fondu v Humennom, na ústredie SPF v Bratislava aj na Ministerstvo pôdohospodárstva. Podľa starostu Pastiráka však bezvýsledne. Zmenu priniesla až delimitácia pozemkov zo správy SPF na podnik LESY SR. „Sme nesmierne radi, že ste náš problém po ukončení delimitácie vyriešili v čo najkratšom čase,“ napísal starosta v ďakovnom liste adresovanom vedeniu OZ Vranov nad Topľou.

Stromy sme museli – aj vzhľadom na to, že rástli v blízkosti domov a rozvodných sietí – postupne odstraňovať s pomocou vysoko- zdvižnej plošiny,“ hovorí, riaditeľ OZ Vranov Jozef Šimkanin. Celá akcia si vyžiadala viac ako 7000 eur. Berieme to ako služby obyvateľstvu. Dúfam, že to obyvateľia obce ocenia ako prínos lesníkov k ich spokojnejšiemu životu,“ dodal riaditeľ.

-vr-

Miesto, kde rastú stoličky

Drevený nábytok symbolizuje kvalitu a je nádherným doplnkom každého interiéru. Za normálnych okolností sa so spracovaním dreva na výrobu nábytku začína už niekoľko mesiacov predtým, než sa drevo dostane do rúk majstra dizajnéra. Čo tak vyskúšať odlišný postup a vypestovať si nábytok priamo na strome za asistencie dizajnéra?

Znie to priam neveriteľne, ale je to naozaj tak. Gavin Munro je hlavným dizajnérom spoločnosti Full Grow a ako svoju spolupracovníčku si vybral samotnú matku prírodu. Od detstva bol inšpirovaný prírodou, na mamej záhrade sa naučil pracovať s drevom, čo neskôr naplno využil aj na svoj profesionálny rozvoj. Za pomoci geometrie a túžby pracovať s drevom strávil posledných desať rokov štúdiom a rozvíjaním techník a remesiel stromového a botanického remeselníctva.

Metódu pestovania nábytku poznali už starí Číňania, Egypťania či Gréci. Dizajnér nábytku a umelec Gavin Munro ju opäť oprášil a založil si farmu na pestovanie stoličiek, svietidiel a ďalších interiérových doplnkov. Za zdroj si vybral rýchlo rastúcu vrbu, ktorá sa dá výborne tvarovať. Celý proces sa odohráva vo viacerých ročných obdobiach – výroba nábytku trvá štyri až osem rokov a spočíva v osadení špeciálnej formy na mladý stromček. Mladé a pružné vetvy stromu sa následne poohýbajú do požadovaného tvaru. Kým sú tenké, mäkké a ohybné, nakláňa a vytáča konáre stromov do tvarov, aké potrebuje. Konáre rastú presne tak, ako im to on určuje. Pri tejto technológii sa využíva základná vlastnosť konárov – postupné hrubnutie. Tak vznikajú vypletané operadlá stoličiek, základy stolov alebo pôsobivé tienidlá. Po čase zhrubnú a stvrdnú, takže na konci sezóny môže zo stromu odrezať hotový nábytok, čo vtipne opisuje ako zber úrody.

Ďalej je všetko v rukách prírody. Slnko, voda, pôda a vzduch sa zaslúžia o rast nábytku až do požadovaného tvaru a veľkosti. Niekedy je potrebný ľudský zásah, ktorý spočíva v zaštipení niekoľkých konárov, aby sa zrástli do jedného kusa. „Zber úrody“ nastáva v zimnom období, keď sa výrobok odreže od materskej rastliny a dá sa vysušiť. Ďalej prichádza na rad brúsenie a dokončovacie práce. Dôkazom toho, že je to možné, je prvý prototyp stoličky, ktorý má svoje fixné miesto v stálej expozícii Národného múzea v Škótsku.

Nábytok je úplne ekologický. Pozostáva z jedného celistvého kusu dreva a na jeho výrobu nie je potrebné lepidlo ani žiadne klince. Každý kus sa ručne dokončí a získa certifikát pôvodu. Nábytok sa vypestoval na stromoch, ktoré vysadili na tento účel.

Navyše z odrezanej podnože vyrastú ďalšie výhony, ktoré sa budú tvarovať. Zvyšky konárov putujú do kompostu.

Výroba pestovaného nábytku je otázkou veľkej trpezlivosti, ale podľa dizajnéra sa oplatí čakať. Už len preto, že ide o metódu, ktorá je šetrná k prírode a nie je kvôli nej potrebná masívna ťažba dreva. V súčasnosti dizajnér pestuje asi tritisíc kusov stromov na ploche štyri akre a v rámci úvodnej kampane „vyrobí“ asi 500 kusov nábytku. Ide o rôzne typy stoličiek, stoly, tienidlá na lampy, rámy zrkadiel. Cena nábytku je pomerne vysoká, ale Munro verí v globálnu zmenu myslenia ľudí. Namiesto výrubu stromov treba využívať ich rastový potenciál a nábytok pestovať.

Gavin Munro vyvíja elegantnú a jednoduchú umeleckú formu, ktorá vyžaruje kyslík, absorbuje CO₂ a jej vedľajšie produkty udržiavajú vtáky a včely a iné voľne žijúce zvieratá. Na mieste, kde doslova

rastú stoličky, stolíky a lampy na stromoch, dopyt doslova prevyšuje ponuku. V číslach jednoducho povedané, na stole majú objednávky z desiatich krajín na štyroch kontinentoch s čakacou listinou až do roku 2025 hlavne na stoličky.

Vplyvom svojho zdravotného handicapu, ktorý ho naučil trpezlivosti počas liečby, mal čas premýšľať a pozorovať prírodu, čo sa v nej deje a odráža. Zelené stoličky, ktoré vznikajú za pomoci recyklovaných plastových foriem, by mohli byť výzvou pre ďalšie nábytkárske spoločnosti. Mali by slúžiť ako dôkaz toho, že je možné znížiť spotrebu energie na výrobu nábytku. V konečnom dôsledku aj napomôcť ľuďom vrátiť sa k jednoduchým, účelným a praktickým objektom vo svojich interiéroch, a tak vniesť časť prírody s jej organickými tvarmi do svojich príbytkov a napomôcť človeku návrat k sebe samému.

-mn-

Vývoj Oravského komposesorátu

(3. časť – štruktúra a personálne obsadenie 1941 – 1945)

Aktuálna výmera lesov Oravského komposesorátu v roku 1940 bola: LS Párnica 3135 ha, LS Or. Podzámok 3306 ha, LS Habovka 8851 ha, LS Polhora 5095 ha, LS Mutné 5845 ha, LS Zákamenné 6678 ha.

Riaditeľstvo Oravského komposesorátu v Oravskom Podzámku:

správca riaditeľstva Ing. Jozef Železnák, hlavný lesný radca

organizačný referát: prednosta, neobsadené
inšpekcia lesov I. a taxačné oddelenie: prednosta Ing. Dáriuš Klinovský, hlavný lesný radca

inšpekcia lesov II. a stavebné oddelenie: prednosta Ing. Jozef Kyjo, lesný radca

učtáraň: prednosta Vojtech Kováčik, hlavný účtovný tajomník

pomocná kancelária: prednosta Ján Kutlák, hlavný kancelársky oficiál

Hospodárske a bilančné jednotky:

6 lesných správ:

lesná správa Oravský Podzámok – prednosta Ing. František Oravský, lesný radca

lesná správa Párnica – dočasne zlúčené s lesnou správou Oravský Podzámok

lesná správa Habovka – prednosta Ing. Jozef Burgan, lesný správca

lesná správa Polhora – poverený prednosta Rudolf Kršák, lesný adjunkt

lesná správa Mutné – dočasne zlúčené s lesnou správou Zákamenné

lesná správa Zákamenné – prednosta Ing. Cyril Šolc, lesný správca

1 hospodárska správa:

Hospodárska správa Oravský Podzámok – prednosta Jakub Šelichov, zmluvný úradník

1 správa lesnej železnice:

správa lesnej železnice Zákamenné – prednosta Ing. Július Konfal, lesný radca

1 správa štátnej pily:

správa pily Oravský Podzámok – prednosta Karol Raffensperger, zmluvný úradník

Dr. Medricky Gejza minister hospodárstva Slovenského štátu

Slovenský štát mal v Oravskom komposesoráte cca 80 % podielov.

Rozloha obhospodarovanej pôdy pri Riaditeľstve Oravský komposesorát:

lesná pôda, hospodárske lesy 25.758 ha
lesná pôda, ochranné lesy 2.392 ha
pasienky 3.437 ha
neplodná plocha 1.220 ha
Spolu Oravský komposesorát 32.807 ha

V roku 1942 vydáva Ing. Pavol Korpel významný Lesnícky adresár, podľa ktorého je v Oravskom komposesoráte nasledujúci stav:

Riaditeľstvo Oravského komposesorátu v Oravskom Podzámku

Spravuje majetky o celkovej výmere 31.807 ha. Z toho je 28.152 ha lesov.

Správny výbor: predseda Ing. Jozef Biringer, vládny radca, prednosta riaditeľstva Ing. Peter Železnák, hlavný lesný radca

Lesná správa Párnica: polesie Kozinec, Jasenovský Kút, Zázrivá, Šútovka-Bystrička, Párnica

Lesná správa Or. Podzámok: polesie Lokca, Príslop, Oravský Podzámok, Racibor, Zábava, Držatín

Lesná správa Habovka: polesie Blatná, Brestovka, Zverovka, Salatín, Zuberec, Biela Skala, Priekopovo, Blato, drevosklad Podbieľ

Lesná správa Oravice: polesie Tichá, Bobrovec, Mikulčie, Čierny Potok

Lesná správa Polhora: polesie Rovne, Vonžovec, Kohútová, Borsučie, Vydrovka, Plšetnica, píla Polhora, drevosklad Tvrdošín

Lesná správa Mútne: polesie Randová, Vajdovky, Trup – Minčol, Podhol – Pálenica, Čepele, Tokarovka, Grúniky, Veľký Kopec

Lesná správa Zákamenné: polesie Babinská, Výložka, Bukovina, Lomňanská Magura, Požehov, Podparáč, Rusňáčka, Nová rieka, Flajšová

Polesie Horná Zubrica: bývalé poľské územie spravuje Riaditeľstvo Oravského komposesorátu, Oravský Podzámok

Hospodárska správa Oravský Podzámok: Majer v Oravskom Podzámku.

Správa železníc Zákamenné.

Správa pily v Oravskom Podzámku.

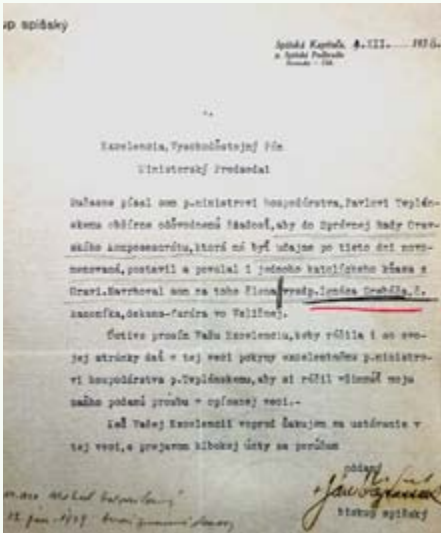
Prechod Oravského komposesorátu z I. Československej republiky, cez II. Československú republiku do Slovenského štátu bol akokoľvek dramatický, avšak táto historická inštitúcia predsa len prežila. Po zániku Slovenského štátu so vznikom povojnovj Československej republiky a pod vplyvom Košického vládneho programu **Oravský komposesorát prestáva existovať**. V skutočnosti už všetky podiely OK postupne vykúpil, resp. vyvlastnil štát, takže jeho existencia už prestala mať odôvodnenie.

Oravský komposesorát je premenovaný na Riaditeľstvo ŠL Oravský Podzámok (riaditeľ Ing. Jozef Kyjo), nariadením SNR č. 78/1945 Zb. z. zo dňa 24.7.1945 SNR **zrušila Oravský komposesorát** (bol znárodnený) a vyhl. Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy č. 1301 zo dňa 2. 5. 1946 Úr. v. zriadila **Riaditeľstvo štátnych lesov v Oravskom Podzámku**. Okrem spomenutého riaditeľa na ústredí pôsobili: bývalý riaditeľ Ing. Peter Železnák, hlavný lesný radca, t. č. na nútenej dovolenke, Ing. Dáriuš Klinovský, hlavný lesný radca, inšpekčný úradník, Ondrej Tomaška, adjunkt, úradník inšpekčného oddelenia, Prokop Mrňa, lesný kontrolór, úradník inšpekčného oddelenia, taxátor, Ing. Platon Císár, lesný správca, stavebné oddelenie, Peter Tomčík, stavebné oddelenie, Ján Kubašák, hradný kastelán, stavebné oddelenie, Vojtech Kováčik, účtovný riaditeľ, prednosta učtárne, František Kršák, hlavný účtovný tajomník, Ján Kutlák, hlavný kancelársky oficiál, Štefan Kubašák, kancelársky oficiál.

Riaditeľstvo ŠL v Oravskom Podzámku patrilo do podniku Štátne lesy, ktorý bol

Výchrica v OK 22. 7. 1939 – Zákamenné – Erdutka

List spišského biskupa Vojašačka predsedovi vlády

zriadený vládny nariadením zo dňa 26. 2. 1946 č. 40/1946 Zb. z. a podliehalo Ústrednému riaditeľstvu štátnych lesov v Bratislave.

Riaditeľstvo ŠL sa členilo na oddelenia: organizačné, právno-administratívne, pozemkovej reformy, pestovanie lesa a ťažbu dreva, stavby a dopravu a učtáreň.

Správy štátnych lesov:

Správa ŠL Párnica – Jozef Trenda, poľsný, prednosta správy

Správa ŠL Oravský Podzámok – Ing. Jozef Burgan, lesmajster, prednosta správy

Správa ŠL Habovka – Ing. Zoltán Kubinec, lesný správca, prednosta správy

Správa ŠL Oravice – Rudolf Beloň, lesný adjunkt, prednosta

Správa ŠL Polhora – Rudolf Kršák, poľsný, prednosta správy,

Správa ŠL Mútne – Ján Teren, poľsný, prednosta správy,

Správa ŠL Zákamenné – Ľudovít Junas, lesný elév, poverený prednosta

Správa železníc Zákamenné – Ing. Július Konfal, lesný radca, prednosta správy.

Správa štátnej pily Or.Podzámok – Karol Raffensperger, hlav. piliarsky revident, prednosta.

Parná pila Polhora – Juraj Magura, piliarsky revident, vedúci pily.

Vyhláškou Povereníctva pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu zo dňa 14. 4. 1947 č. 308/1947 Ú. v. boli v rámci podniku Štátne lesy v obvode Riaditeľstva ŠL v Oravskom Podzámku zriadené ďalšie lesné správy, a to v Ražekých Tepliciach, v Štiavničke pri Sučanoch a v Oščadnici.

Archív Správneho výboru Oravského komposesorátu (SVOK) vznikol a ukladal sa vždy tam, kde sa trvalo zdržoval predseda SVOK. V rokoch 1927 – 1938 to bolo na Ústrednom riaditeľstve štátnych lesov a statkov v Prahe, v rokoch 1938 – 1944 na Ústrednom riaditeľstve štátnych lesov a majetkov v Bratislave.

Archív SVOK bol do Štátneho slovenského ústredného archívu prevzatý v júli 1958 od bývalého Povereníctva lesného a drevárskeho priemyslu, čiastočne skartovaný.

Viliam Stockmann

Hranice štátov lesníkov nerozdeľujú

Na základe pozvania Odborového zväzu DREVO, LESY, VODA sa v dňoch 14. 5. – 17. 5. 2018 uskutočnila návšteva delegácie lesníkov Hrvatskeho syndikatu šumarstva – spriateleneho odborového zväzu z Chorvátska pod vedením jeho predsedu Željka Kalauza.

V Poľovníckom kaštieli v Palárikove privítali po dlhej ceste 18-člennú delegáciu predsedníčka Odborového zväzu DLV Vlasta Szabová, predseda Združenia závodných výborov Odborového zväzu DREVO, LESY, VODA Jozef Minárik a riaditeľ OZ Lesy SR so sídlom v Leviciach Vlastimil Uhlík. Po prehliadke kaštieľa riaditeľ OZ Lesy SR Levice predstavil hosťom organizáciu a výsledky práce odštepného závodu.

Druhý pracovný deň sa presunula delegácia na OZ Lesy SR Topoľčianky, kde hostia navštívili zubriu zvernicu. Vedúci LS Topoľčianky Jozef Gregora hosťom poskytol zaujímavý výklad histórie zvernice. Po prehliadke sa hostia presunuli do zámku v Topoľčiankach, ktorý je majetkom Jednotného majetkového fondu odborových organizácií v SR a po prehliadke zámku nasledovala diskusia o aktuálnom stave obhospodarovania lesov v Chorvátsku a na Slovensku; výmena informácií sa ďalej týkala aj odmeňovania zamestnancov a podmienok zamestnávania.

Históriu poľovníckeho zámočku v Topoľčiankach hosťom predstavil vedúci strediska pán Topolan, produkciu vína OZ Lesy SR Topoľčianky Ján Helenin, riaditeľ odštepného závodu Milan Garaj a predseda ZO OZ DLV Štefan Nyulassy. To všetko prispelo k vytvoreniu priateľskej atmosféry na medzinárodnú výmenu skúseností z práce lesníkov v oboch štátoch.

Posledný pracovný deň bol spojený s presunom delegácie na stredné Slovensko do Vydroskej doliny, kde po jazde lesnou železničkou hostí čakala prehliadka Lesníckeho skanzenu s odborným výkladom riaditeľa OZ Miroslava Pepicha a vedúceho skanzenu Michala Kofiru.

Delegácia využila príležitosť a v rámci návštevy Slovenska sa na pôde generálneho riaditeľstva Lesy SR stretla s ekonomickým riaditeľom Ľubošom Némethom. Informácie o hospodárení a činnosti Lesov SR, š. p.

boli základom na širokú diskusiu účastníkov stretnutia, ktorá sa týkala hlavne problémov pri zabezpečovaní služieb v lesníckych činnostiach a stavu kalamity v jednotlivých štátoch.

Po prehliadke Banskej Bystrice sa delegácia presunula na Donovaly, kde hostí privítali kolegovia z OZ Lesy SR Slovenská Ľupča. Stretnutie obohatila aj prítomnosť bývalých funkcionárov Odborového zväzu DREVO, LESY, VODA Zdenka Dluhoša, bývalého predsedu odborového zväzu Františka Suchanovského, podpredsedu a bývalého člena Predsedníctva odborového zväzu.

Vďaka vynikajúco zvládnutej príprave a organizácii podujatia, za ktoré sa chceme v mene Odborového zväzu DREVO, LESY, VODA poďakovať vedeniu Lesov SR, zástupcom príslušných OZ Lesy SR, sme pripravili pre kolegov - lesníkov z Hrvatskeho syndikatu šumarstva nezabudnuteľné zážitky, o čom svedčí aj poďakovanie, ktoré sme dostali hneď nasledujúci deň po ich odchode zo Slovenska.

Aj toto stretnutie potvrdilo potrebu a nevyhnutnosť medzinárodnej výmeny odborných a odborárskych skúseností v lesníckom sektore, ktoré v konečnom dôsledku môžu posunúť lesníkov v oboch štátoch dopredu.

Lesu zdar – na Slovensku, aj v Chorvátsku!
František Fodor

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

vás pozýva na

XVII. Deň

stromu

Sviatok 14. 7. 2018

všetkých, ktorí majú radi les

Spomienka

„Pre nás lesníkov, ľudí úzko spätých s prírodou, les veľa znamená a veľmi veľa nám dáva. Ale v okamihu vie neuveriteľne veľa vziať. Pred rokom 3. 7. 2017 vytrhol z našich radov jedného z najlepších pracovníkov pri lanových systémoch Mirka Medveda.“

Strata človeka je o to ťažšia, že nás spájali spoločné zážitky i pracovné úlohy. Veď 12 rokov, tri mesiace a dva dni je doba, za akú sa človek stane súčasťou našich životov. Dalo by sa napísať neoddeliteľnou. No osud niekedy býva krutý a „smrť chodí po horách“. A aj napriek tomu, že sa nitky našich životov rozpletú a plniť nové spoločné pracovné úlohy nám nie je dopriate, máme vždy možnosť sa zastaviť a spomínať. Tak, ako ožívajú bytosti v našich predstavách, tak aj ľudia ožívajú v spomienkach, ktoré nás s nimi spájajú.

Keď si spomeniem na osudný deň, zamrzá ma. Miroslav bol správny chlap a iste mi to dajú za pravdu všetci, ktorí s ním prišli do kontaktu. Celý svoj profesijný život strávil v štátnom podniku ako zamestnanec OZLT. Tu ako lesný robotník nastúpil ráno do práce aj 3. júla minulého roku. Nikto vtedy netušil, čo sa v ten deň stane.

Miroslav Medved' v osudný deň pracoval so svojim kolegom na OZ Čierny Balog na LS Michalova a LO Gajdošovo. „Pri spílovaní stromu, pri náraze do druhého stromu sa tento zlomil a spätným pohybom zasiahol zamestnanca do hlavy, pričom mu spôsobil smrteľné zranenia,“ takéto slová obsahuje správa o vyšetrení príčin a okolností vzniku závažného pracovného úrazu s následkom smrti. ... a hoci sa v osudný deň kolegovia snažili pomôcť aj jeho najbližší spolupracovník, niekedy proste nemôžeme urobiť viac. Dnes už môžeme prečítať len čierne na bielom.

Nikdy nezabudneme na jeho úsmev, optimizmus a nesmierne pracovné nasadenie, ktorým nás vedel všetkých strhnúť. Jeho pamiatku sme si pripomenuli v lese, ktorý tak nesmierne miloval. Česť jeho pamiatke!“

Rastislav Valach a kolegovia z OZLT

II. Prezentačný deň lesnej pedagogiky v Antonstále

V malebnom prostredí Ľuborčianskej doliny priamo v Účelovom zariadení lesnej pedagogiky a rekreácie Antonstál sa dňa 24. 5. 2018 uskutočnil II. Prezentačný deň lesnej pedagogiky. Tento rok sa prezentačný deň niesol v znamení 100. výročia vzniku Česko-slovenskej republiky.

Pozvanie na celodenné aktivity s lesnými pedagógmi a dobrovoľníkmi prijalo takmer 150 detí zo slovenských a českých škôl v sprievode svojich učiteľov. Medzi nás – prezentujúcich prišlo takmer 75 pozvaných hostí, kolegov z generálneho riaditeľstva ako aj kolegov z odštepných závodov.

Na 13 stanovištiach si deti a dospelí mohli vymalovať originálne drevené listy na Lipu česko-slovenského priateľstva, prejsť si slepú karavánu, vyskúšať si triedenie odpadu s firmou Máriaus Pedersen, nechýbali aktivity pod záštitou NLC Zvolen, LDM Zvolen, ako i OZ Považská Bystrica, ktorí nám podali pomocnú ruku s organizáciou podujatia.

Pozornosti sa tešila lukostrelba, upútali pečiatky listov, stopy zvierat, život včiel, práca drevorezbára, ako i obôrka s diviakmi, či výrobky z dreva z minulého storočia. Súčasťou programu bola aj prezentácia policajnej techniky a jazda na koni.

Všetci účastníci a organizátori vydareného podujatia prežili príjemný deň v LESOCH SR za účasti dobrej nálady, krásneho počasia a lesníckeho vnímania starostlivosti o našu prírodu.

Jarmila Hatalová, foto: Ľuboslav Bacák
OZ Trenčín

Noc múzeí v Tekovskom múzeu s lesnými pedagógmi OZ Levice

V sobotu 19. mája sa uskutočnilo celoeurópske podujatie Noc múzeí a galérií 2018. Súčasťou podujatia v hradnom areáli v Leviciach, ktoré pripravilo Tekovské múzeum, boli aj pracovníci Lesov SR, š. p., OZ Levice, ktorí sa návštevníkom tohto veľmi obľúbeného sviatku múzejníkov predstavili svojou „lesnou pedagogikou“. Obsahom bolo priblížiť hravou, ale súčasne aj náučnou formou prírodu a v nej všetko živé.

Ján Dano, Tekovské múzeum
Foto: Peter Pleva

Reliéfne rezby

Na území Slovenska sa v druhej polovici 19. storočia zakladali malé rezbárske dielne, ktoré boli spravidla spojené s rezbárskym učilišťom. Patrili medzi najrozšírenejšie školy umeleckopriemyselného zamerania. Jednou z nich bola aj Mestská rezbárska škola priemyselná v Humennom, ktorá začala svoju činnosť v roku 1884. Vznikla na pôde rezbárskej učebnej dielne založenej v roku 1878. Práve z tejto školy sa v Lesníckom a drevárskom múzeu zachovali práce žiakov vo forme 85 vzoriek reliéfnej rezby s redukovanou výškou plastického zobrazenia rôznych rastlinných a geometrických motívov, ktoré boli vzorom pri výzdobe nábytku a interiérov.

Zberkové predmety – drevorezby, nachádzajúce sa v drevárskom fonde, dokumentujúce rezbárstvo na Slovensku, môžeme orientačne zaradiť do dvoch časových období a do troch lokalít. Staršie zbierky z obdobia konca 19. a prvej polovice 20. storočia pochádzajú z rezbárskych škôl v Banskej Štiavnici a Humennom, novšie, z konca 20. storočia, dokumentujú Ľudovomelecké družstvo REZBÁR v Rajci. Podľa stvárneného motívu na drevených reliéfoch a obdobia vzniku ich môžeme rozdeliť na tri kolekcie: rastlinné motívy na drevorezbách z konca 19. a prvej polovice 20. storočia, rastlinné a architektonické motívy v súčasnej tvorbe a tretou sú antropomorfné a zoomorfné motívy v súčasnej tvorbe.

Pracovným postupom rezbára je pomocou dláta a noža odobrať hmotu do podoby trojrozmerného zobrazenia námetu. Rezba môže byť plastická, reliéfná alebo plochá; uplatňuje sa ako ozdobný prvok, alebo má formu voľnej umeleckej tvorby – sochárskeho diela. Rezbárstvo je súčasne remeselnou aj umeleckou činnosťou.

Drevené rezbárske výrobky mali v minulosti široké uplatnenie. Vyrezávaný nábytok, bytové doplnky a drobné úžitkové predmety sú známe zo šľachtického, meštianskeho i roľníckeho prostredia; to najcennejšie sa však dochovalo v podobe drevených sôch a vybavenia interiérov kostolov, ako sú oltáre, kazateľnice, výzdoba lavíc a pod.

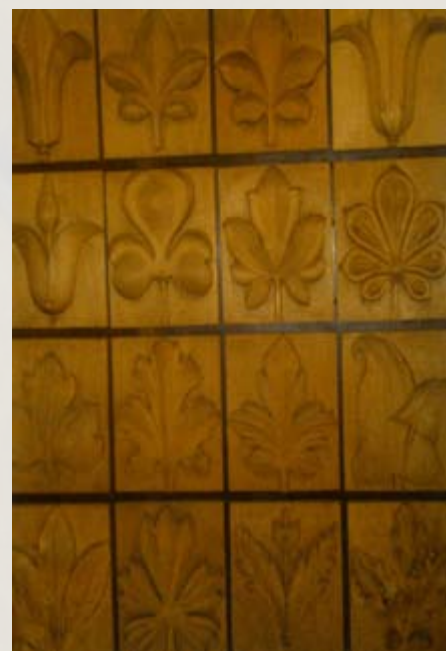
Dekoratívne rezbárstvo má v dnešnej dobe hojné zastúpenie. Vďaka dostupnosti

vhodného náradia má slušnú technickú úroveň, no často ustrnulo pri kopírovaní historických predlôh. Autorská sochárska tvorba je ojedinelá. Široká – avšak kvalitou rozkolísaná – je figurálna tvorba neprofesionálnych majstrov nadväzujúca na tradičnú ľudovú plastiku.

Milan Boledovič
LDM Zvolen

Rastlinné motívy

Vzorkovník reliéfnej rezby

Kokošovské duby, jubilejný háj, Lesnícky náučný chodník Sigord, Studnička cisárovnej Sisi a Plavebný kanál Zlatá Baňa-Solivar

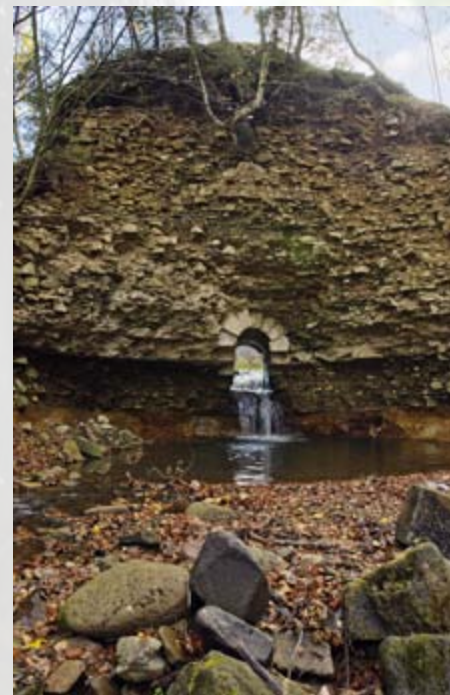
Iba máloktorý kút Slovenska ponúka na takom malom území toľko zaujímavostí, ako Šariš, a to približne desať kilometrov juhovýchodne od Prešova v okolí Kokošoviec a Zlatej Bane.

Prvou zástavkou, ktorú pri návšteve tohto regiónu odporúčame, je Národná prírodná rezervácia Kokošovská dubina. Z dubov tejto lokality vraj bola postavená aj Pinta Krištofa Kolumba... toľko hovoria legendy. Hoci ide o piaty stupeň ochrany, a preto nie je možné sa v tomto lese voľne pohybovať, časť tejto rezervácie na ochranu biotopu svetoznámych kokošovských dubov uvidíte aj z cesty č. 3440 Medzi Kokošovcami a Zlatou Baňou. Kokošovský dub je známy svojou tvrdosťou, vysokou hustotou a rovnomernými, ale malými prírastkami, ktoré sú pravdepodobne výsledkom vplyvu špecifického podložia. A však chcete vidieť svetoznáme duby, musíte sa poponáhľať. Bezzásahový režim nahráva skôr hrabom a tie postupne pôvodné duby vytlačujú. O niekoľko desaťročí tak budeme môcť hovoriť už iba o „Kokošovskej hrabine.“

Iba o niekoľko desiatok metrov ďalej od konca rezervácie nájdete ďalší skvost, a tým je Lesnícky náučný chodník Sigord s jubilejným hájom a pamätným kameňom z roku 1928. Ministerstvo земедělství v Prahe nariadilo výnosom č. 17061-V/17/1928 všetkým riaditeľstvám štátnych lesov založiť jubilejnú hájiku k 10. výročiu vzniku ČSR opatrené kamennými pamätníkmi s letopočtom 1928. Do dnešnej doby sa na Slovensku zachovali približne iba dve desiatky takýchto pamätníkov a jeden z nich objavili štátni lesníci pri budovaní náučného chodníka Sigord. Pôvodný kameň bol zničený, a preto jeho torzo s vytesaným letopočtom vsadili do nového kameňa. Stromy vysadené

Kokošovský dub

Plavebný kanál Zlatá Baňa – Solivar.

v roku 1928 sú z veľkej časti označené tabuľkami s druhovým názvom. Zaujímavosťou je, že podľa uvedeného nariadenia, sa mali vysádzať stromy, ktoré nie sú bežné v danej lokalite. A tak na Sigorde uvidíte napríklad borovicu jeffreyovú, dub červený či tuju východnú.

Lokalita o niekoľko sto metrov vyššie, pripomína aj ďalšiu historickú udalosť, a tou bola návšteva cisárovnej Alžbety Bavorskej známej aj ako Sisi z roku 1895. Pri hornom prameni Kyselka bol pri jednej z ciest po Šariši a Slánskych vrchoch pre cisárovnú so sprievodom pripravený obed. O tri roky neskôr, po tragickej smrti Alžbety, bola pri studničke postavená mohyla s pamätnou tabulou.

Poslednou zástavkou s historickým kontextom môžu byť pozostatky plavebného kanála zo Zlatej Bane do Solivaru. Soľ sa v minulosti získavala varením soľanky vytekajúcej zo soľného prameňa pri Solivare. Pre potreby soľnej bane sa drevo získavalo z blízkeho okolia a neskôr aj zo vzdialenejších lokalít povozmi, alebo splavovaním potokom Delňa. Jeho koryto prvýkrát upravili už v roku 1691. V rokoch 1819 postavili nový plavebný kanál a priehradu. Kanál z jedľových, neskôr z bukových fošní viedol zo Zlatej Bane do Kokošoviec, kde sa stáčal k Solivaru.

Doprava dreva lesnou železnicou V

Víglašská lesná železnica

Hlavným dôvodom výstavby železnice na území Víglašského panstva boli zásoby dreva v komplexe lesov gravitujúcich do Kyslíniok a Hrochotskej doliny. Na začiatku 20. storočia dochádza k zvýšenému významu ťažby a spracovania dreva. Majitelia z Víglašského panstva sa rozhodli využiť potenciál, ktorý poskytovali lesy na Poľane. Kým dovtedy drevo zväžali kone, rozhodli sa zefektívniť prepravu. Nápad zrealizoval majiteľ panstva **Friedrich Hercog**, na základe súhlasu uhorského Ministerstva pôdohospodárstva a Ministerstva železníc.

Výstavbou trate lesnej železnice bola poverená firma Roesemann és Kúhnemann z Budapešti. Trať projektoval Ing. Plank. Začali ju stavať v roku 1904, pričom prvý úsek z Víglaša k Očovskej píle dokončili v roku 1905 a do prevádzky ho uviedli v roku 1906. V roku 1907 bol dokončený úsek z Očovej do Kyslíniok. Dĺžka trate bola 23 km a po dobudovaní všetkých odbočiek mala celkovú dĺžku 24,96 km. Hercog trať financoval a bedlivo dozeral, aby sa v roku 1907 mohlo začať drevo zväžovať práve po novej železnici. Náklady na výstavbu boli vysoké, lesná železnica vtedy stála milión korún. V roku 1918 sa dostala pod správu Československých štátnych lesov, konkrétne pod Lesnú správu vo Víglaši. Ročne prepravila priemerne 27.000 m³ dreva. Na železnici bola zavedená aj osobná doprava. Za rok prepravila viac ako 50.000 osôb.

Prvým hnacím dráhovým vozidlom na Víglašskej lesnej železnici bol trojnápravový parný rušeň nemeckej výroby. Neskôr sa počet parných rušňov zväčšil o tri rušne MAV AG z Budapešti. V roku 1914 pribudol ďalší. Počas obdobia prevádzky jazdili na trati hnacie dráhové vozidlá od rôznych

Osobný vlak vo Víglaši 5. 9. 1971

výrobcov. Najskôr to boli rušne od firmy Orenstein und Koppel a Deutz a neskôr aj od Československého výrobcu ČKD. V roku 1964 bol do parku hnacích vozidiel zaradení aj dieselhydraulický rušeň Rába z Maďarska. Vozňový park tvorilo až 40 opleňových vozňov, 20 plošinových, vozne na osobnú dopravu, bufetový vozeň a špeciálny kropiaci vozeň na postrek buriny v železničnom zvršku.

Víglašská lesná železnica bola tradičným hromadným dopravným prostriedkom v podpoľianskej oblasti. Železnicu využívali partizáni i povstalci počas 2. svetovej vojny v roku 1944 na prepravu streliva a iného materiálu.

V návrhu projektovej dokumentácie sa počítalo s jej prevádzkou na 70 rokov. Počas svojej existencie v rokoch 1905 až 1975

prepravila viac ako 10 miliónov m³ dreva, stovky m³ kôry a tisíce ton pilín. Počas letnej sezóny využili jej služby tisíce cestujúcich. Poskytla pracovné príležitosti niekoľkým tisícom obyvateľov z okolitých obcí.

Celkovou dĺžkou tratí a ich umiestnením v teréne, patrila Víglašská lesná železnica medzi najkrajšie a zároveň najstaršie lesné železnice na Slovensku. Stala sa súčasťou prírody a krajiny, hromadným dopravným prostriedkom, ktorý sa hlboko vryl do vedomia domáceho obyvateľstva a vzbudzoval obdiv, pozornosť a záujem mnohých odborníkov. Zaslúžila sa o rozvoj lesného hospodárstva a tiež o rozvoj kapacít v drevospracujúcom priemysle, čo v konečnom dôsledku prispelo k celkovému rastu národného hospodárstva a životnej úrovne obyvateľstva v tomto regióne.

Milan Longauer

Miliónová lesná železnica

Milí kamaráti,

dnes pri mojich potulkách našim krásnym le-
som som si uvedomil, koľko vecí sa tu od minu-
lého roka zmenilo. Stále viac si všimam rôzne
druhy hmyzu a už si popravde ani nespomínam,
či som ich tu minulý rok zahliadol. Pripravil som
si pre Vás jednu takú hru. Sú to dva obrázky, kto-
ré sa vzájomne líšia siedmimi rozdielmi. Dúfam,
že sa vám ich podarí nájsť. A nezabudnite ten
hmyz vyfarbiť, pretože jednotlivé druhy sa v prí-
rode líšia niekedy iba drobnosťami a aj farbou.
Ozaj, vedeli ste o tom, že jelene cez leto vytŕkajú
parohy? Spomínal to včera náš horár Jožo, keď
prechádzal popri mojom brlohu. Znamená to
vraj, že sa jelene zbavujú odumretých buniek
na povrchu parohov ich oškrabávaním o stro-
my v lese. Niekedy pri tom olúpu aj kôru, čo
dosť hnevá aj horára Jožu. Ja dúfam, že sa mi
podarí uvidieť jeleňa pri vytŕkaní parožia. A aj
preto som vám pripravil obrázok a už som iste
aj našepkal, kto sa vám pri pospájaní čísel obja-
ví.

Prajem vám veľa zábavy ☺
Kamarát jazvec Mišo

UVERÍTE?

Ochrana národných parkov zakladačom požiarov

Lesné požiare v národných parkoch sú na Slovensku nočnou morou nielen pre lesníkov, ale aj ekológov či hasičov. Iný pohľad na horiaci les však majú na druhej strane Atlantiku. Zmena vnímania lesných požiarov v bezzásahových územiach nastala u americkej verejnosti v roku 1988, keď oheň ničil ikonu americkej ochrany prírody – Yellowstonejský národný park. O čo úspešnejšie totiž človek likvidoval v predchádzajúcom období malé požiare, o to ničivejšia katastrofa nasledovala.

V Atlante sídli inštitúcia zakladačov požiarov. Úrad pre kontrolované lesné požiare ročne vypáli porasty na niekoľkých stovkách štvorcových kilometrov. Kontrolovaný požiar potlačí agresívne druhy, hnojí pôdu a ďalším druhom pripraví vhodné podmienky pre návrat na pôvodné stanovišťa.

Vedci z americkej Cornellovej univerzity prišli s dôkazom, že malé požiare môžu zabrániť tým veľkým s katastrofálnymi následkami. Ich počítačový program mal pôvodne simulovať šírenie epidémií. No veľmi podobne sa šíria aj požiare. Počítačový model tak môže predpovedať, na ktorom mieste je vhodné založiť kontrolovaný požiar a znížiť tak riziko, že sa les stane obeťou katastrofy.

RECEPTÁR

Grilovaný pstruh s uhorkovým dipom

Príprava: 30 min, **úprava:** 12 min, **porcie:** 2

Základné suroviny:

1 ks väčšej uhorky, 1 ks menšej šalotky, 1 zväzok pažitky, 2 PL ryžového vínného octa, 1 veľký pstruh, 4 strúčiky cesnaku, 1 zväzok rozmarínu, 2 PL olivového oleja, 1 ks limetky

Ostatné suroviny: soľ, mleté čierne korenie

Postup:

Rozhorúčime gril. Uhorku ošúpeme a najemno nastrúhame. Zmiešame s najemno nasekanou šalotkou, nakrájanou pažitkou, octom a s trochou soli a korenia. Pospypeme pažitkou, prekryjeme a dáme do chladničky.

Ošúpaný cesnak roztlačíme. Rybu očistíme, osušíme a dutinu naplníme cesnakom a rozmarínom. Pridáme aj trocha soli a korenia. Povrch pstruha potrieme olivovým olejom, osolíme a okoreníme. Na kožu poukladáme limetku nakrájanú na plátky.

Pstruha opatrne položíme na gril tak, aby limetky boli dole. Grilujeme 5 až 6 minút, kým koža nezchodne a nezačne byť chrumkavá. Opatrne otočíme a grilujeme ďalších 5 až 6 minút.

Podávame s uhorkovým dipom a s čerstvou bagetou.

Dobrá chuť!

Júl

1.	N	Diana Medzinárodný deň vtípor 1.-5.7.2018 Lesníci a Slniečko HU (SK-HU FO-REST SCHOOL) 1.-8.7.2018 Česko-slovenský tábor v Antonstábe Folklorný festival Východná 2018 – 64. ročník Hip Hop Žije Festival 2018 – Bratislava 1.detský festival – Agrokomplex Nitra
2.	P	Berta Svetový deň vtípor
3.	U	Miloslav
4.	S	Prokop
5.	Š	Cyril, Metod Sviatok sv. Cyrila a Metoda Deň workoholikov Festival Pohoda 2018, Trenčín
6.	P	Patrik, Patrícia Medzinárodný deň bozkávania Festival Pohoda 2018, Trenčín Folklorne slávnosti pod Poľanou, Detva 2018 – 53. ročník
7.	S	Oliver Deň čokolády Festival Pohoda 2018, Trenčín Folklorne slávnosti pod Poľanou, Detva 2018 – 53. ročník
8.	N	Ivan Svetový deň alergií Folklorne slávnosti pod Poľanou, Detva 2018 – 53. ročník
9.	P	Lujza
10.	U	Amália
11.	S	Milota Svetový deň populácie
12.	Š	Nina Rozhýbkosti 2018, Východná
13.	P	Margita Medzinárodný deň hlavolamov
14.	S	Kamil Deň stromu (Vydrovská dolina, Lesnícky skanzen, OZ Čierny Balog)
15.	N	Henrich
16.	P	Drahomír, Rút
17.	U	Bohuslav Výročie deklarácie a zvrchovanosti SR
18.	S	Kamila
19.	Š	Dušana Fortune – Charity Festival 2018, Mošovce
20.	P	Ilja, Eliáš Sundance Open Air Festival 2018, Zemplínska Šírava
21.	S	Daniél Sundance Open Air Festival 2018, Zemplínska Šírava
22.	N	Magdaléna Deň rodičov
23.	P	Oľga
24.	U	Vladimír
25.	S	Jakub, Timur
26.	Š	Anna, Hana, Anita Festdobrérybníky 2018, Rybníky – Farma Ryby Opatovce
27.	P	Božena Kobuľa Fest 2018, Športový areál Obce Jamník
28.	S	Krištof Kobuľa Fest 2018, Športový areál Obce Jamník
29.	N	Marta
30.	P	Libuša Medzinárodný deň priateľstva
31.	U	Ignác

August

1.	S	Božidara
2.	Š	Gustáv
3.	P	Jerguš
4.	S	Dominik, Dominika Deň Matice Slovenskej Ludový jarmok Pod vrbičkami, Nedožery – Brezany 2018 – 5. ročník
5.	N	Hortenzia
6.	P	Jozefína Svetový deň boja za zákaz jadrových zbraní Majstrovstvá sveta v ryžovaní zlata 2018, Hodruša – Hámre
7.	U	Štefánia Majstrovstvá sveta v ryžovaní zlata 2018, Hodruša – Hámre
8.	S	Oskar Majstrovstvá sveta v ryžovaní zlata 2018, Hodruša – Hámre
9.	Š	Ľubomíra Medzinárodný deň pôvodného obyvateľstva sveta Majstrovstvá sveta v ryžovaní zlata 2018, Hodruša – Hámre
10.	P	Vavríneč Deň obetí bankských nešťastí Záhaľčivý deň Majstrovstvá sveta v ryžovaní zlata 2018, Hodruša – Hámre Grape Festival 2018 - Piešťany
11.	S	Zuzana Majstrovstvá sveta v ryžovaní zlata 2018, Hodruša – Hámre Grape Festival 2018 - Piešťany
12.	N	Darina Medzinárodný deň mládeže
13.	P	Lubomír Medzinárodný deň ľavákov
14.	U	Mojmír
15.	S	Marcela
16.	Š	Leonard Agrokomplex 2018 – Agrokomplex Nitra
17.	P	Milica Agrokomplex 2018 – Agrokomplex Nitra
18.	S	Elena, Helena Agrokomplex 2018 – Agrokomplex Nitra
19.	N	Lýdia Svetový humanitárny deň Agrokomplex 2018 – Agrokomplex Nitra
20.	P	Anabela, Liliana
21.	U	Jana
22.	S	Tichomír
23.	Š	Filip
24.	P	Bartolomej
25.	S	Ludovít
26.	N	Samuel
27.	P	Silvia
28.	U	Augustín
29.	S	Nikola, Nikolaj Výročie SNP
30.	Š	Ružena HURÁ DO ZÁHRADY 2018 – Expo Center Trenčín – 2.ročník veľtrhu pre záhradkárov a milovníkov prírody
31.	P	Nora HURÁ DO ZÁHRADY 2018 – Expo Center Trenčín – 2.ročník veľtrhu pre záhradkárov a milovníkov prírody

Jún 2018

Životné jubileá

50 rokov

- Miroslav Jánovský**, správca IS
– OZ Levice
- Peter Plica**, manipulant, ES Příbovce
– OZ Žilina
- Ing. Martin Kováčik**, vedúci LO, LS
Staré Hory – OZ Slovenská Ľupča
- Július Pavelko**, technik, LS Ratková
– OZ Revúca
- Ing. Róbert Láska**, vedúci ŠS, ŠS
Brod – OZ Semenoles Liptovský
Hrádok

60 rokov

- Slavomír Gatiaľ**, vedúci LO, LS Prievidza
– OZ Prievidza
- Ing. Zoltán Kramec**, referent správy
a manažmentu majetku, referent
vnútornej správy – OZ Slovenská
Ľupča
- Ing. Pavol Šmeringai**, vedúci ŠS, ŠS
Oravská Priehrada – OZ Semenoles
Liptovský Hrádok

Pracovné jubileá

25 rokov

- Bc. Szilárd Szabó, MBA**, vedúci ES,
ES Betliar – OZ Rožňava
- Dušan Bartík**, referent vnútornej
správy, správca IS – OZ Semenoles
Liptovský Hrádok

30 rokov

- Róbert Haratim**, vedúci LO, LS Udavské
– OZ Vranov nad Topľou

35 rokov

- Jana Čemanová**, účtovníčka
– OZ Kriváň
- Ivan Antalík**, vedúci hospodárskeho
dvora Dobšiná, Stredisko chovu
koní – OZ Revúca
- Pavol Juričkov**, vedúci LO, LS Hanušovce
nad Topľou – OZ Prešov
- Samuel Kozánek**, vedúci Strediska
genofondu a okrasných drevín
Jochy – OZ Semenoles Liptovský
Hrádok
- Lubica Hurteková**, ekonóm –
GR Banská Bystrica

40 rokov

- Zenon Packa**, technik, LS Duchonka
– OZ Prievidza

Predčasný starobný dôchodok

- Lubomír Halahija**, vedúci LO, LS
Čierny Váh – OZ Liptovský Hrádok
- Ing. Danica Schöňová**, hlavný účtovník
– OZ Čierny Balog

Starobný dôchodok

- Ing. Anton Figmík**, vedúci LS,
LS Hronec – OZ Čierny Balog
- Božena Matajzová**, mzdový účtovník
– OZ Revúca

Jana Lásková

Drevené légie náladových bytostí

„Začalo sa to darčekom, ktorý som si kúpil k dvadsiatym ôsmym narodeninám. Bolo to v Klingsporovom drevárskom obchode a dodnes si pamätám, že som tam nechal 30 dolárov za vyrezávací nôž, niekoľko dlát a knihu o rezbárstve,“ priznáva Dwayne Gosnell, známy karikaturista, ktorý v bloku dreva vidí nekonečné možnosti.

„Prvým výtvorom, ktorý sa zrodil v mojom vznikajúcom tvorivom priestore, ktorý sa v tom čase iste nedal nazvať ateliérom, bola vychádzková palica. Hoci by som to nikdy nebol povedal, stále je to jedna z mojich obľúbených rezbárskych prác, pretože to bolo to, čo ma priviedlo k tomuto hobby.“ Gosnell strávi štyri až päť hodín denne vyrábaním náladových drevených bytostí. Z častí kôry a dreva je za okamih stredoveká chata z kameňa a kôry, drevená lyžička je najhlasnejšou speváčkou speváckeho zboru a veľmi známym dielom je aj karikatúra kovboja.

„Moje zručnosti sa vyvíjali priamo úmerne s narastajúcim objemu mojej zbierky nástrojov. Som ako rybár s novou palicou, ktorý je presvedčený, že sa na ňu chytí tá najväčšia ryba,“ povedal Gosnell a zdôveruje sa: „Milujem rezbárske práce, pretože mi umožňujú uniknúť z dennej reality a zrelaxovať, i keď na druhej strane stres a emócie sú hnacím motorom mojej tvorby.“

Jeho nadšenie prerástlo až do takej miery, že sa stal prezidentom Klubu drevárskych drevín Catawba Valley. Jedným z hlavných cieľov skupiny je povzbudzovať mladých rezbárov. Každému novému rezbárovi hovorím: „Prvá vec, ktorú potrebujete, je vyrezávací rukavica kvôli bezpečnosti. Mne trvalo päť výjazdov na pohotovosť a 28 stehov predtým, kým so pochopil, že nákup rukavice proti porezaniu, by bol dobrý nápad.“ S tým začínam prijímanie nových členov do nášho klubu. Potom už len treba mať inšpiráciu a karikatúra je na svete...“ -as-

